№ 84 (8917)

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

1959 оной апрелиин 11, суббото | Сэн 20 мүнгэн

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗОЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД!

Апрель—май һарада поли сабшалан дээрэ, бүхы аргал шэбхээ зөөжэ, газараа шадаал һаа ехээр уһалжа абая

Арад зоной ажаһуудалай эрилтые һайнаар хангаха

…оммунистическэ парти, Совет… правительство ажалшадай ма…альна, культурна эрилтэнүүдые …дөөр хангахын тула саг үр…гэ анхарал оролдолго гаргажа …даг. Тэрэнэй ашаар совет хүнүү… ажабайдал үдэрһөө үдэртэ …каржа, соёл гэгээрэлынь улам …шэлжэ байна. Манай орон дотор …зондо үргэн хэрэглэлэй эд ба… …н жэл бүри ехээр худалдагдадаг …ожо байнхай. Олон түмэн арад…, тэрэ тоодо республикымнай …лшад гутал, хубсаһа, мебель, …олой болон хубсаһа угаадаг ма…нуудые, тэрэшэлэн гэрэй бу… хэрэгсэлнүүдые бүри олоор …лдажа абаха; зарим зүйлнүү…нь саг зуура хэрэглэжэ байха …а боломжотой болонхой. Ажал…дай эдэ эрилтэнүүдые хангадаг …приятинууд, эмхи зургаанууд …ерэхэ бүри олошорно. Горо…д, хүдөө нютагуудта гутал, хуб…а оёдог, элдэб хэрэгсэлнүүдые …һабарилдаг мастерской, бани, …икмахерска олоор нээгдэнэ, …шадаашье бүри олоширхо бай…

…овет хүнүүдэй ажабайдалые …шадань һайжаруулхын тула …СС-эй XXI съездын табиһан …илгонуудые бэелүүлэн, КПСС ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй …ет ороной бүхы хүн зоной ажа…далай эрилтэнүүдые гүйсэд хан…а талаар тогтоол һаяхан батал…абаһан байна. Энэ тогтоолой …ор, арад зоной ажаһуудал улам …жарха, шэнэ үеын эрилтые хан… …а шадахаар болохо юм.

…игэбэшье мүнөө дээрээ олон …дуул болон тосхонуудта ажа…далай эрилтэнүүдые хангаха …эй, кооперитивна предприяти…д үшөөл үсөөн байһаар. Жэжэ …нүүдые түргөөр, тэрэ доронь …аха мастерской хомор, хүнүүдэй …э зөөреэр гэр байра заһаба…а хэрэг һулаар эмхидхэгдэн… Иимэ баримтанууд манайшье …публика дотор яһала бии гээшэ. …публикын олзоборилгын коопе…ин, Нютагай промышленнос…, Коммунальна ажахын минис…ствонүүдэй мэдээнэй предприя…уд уялгата түсэбүүдээ ассор…ентын талаар дүүргэнэгүй, за… продукциин шанар муу бай…. Ахын, Заиграйн аймагай …едүүдэй гүйсэдкомуудай хүтэл…илэгшэд энэ асуудалда ёһотой …арал хандуулдаггүй байха. Тэрээнһээ боложо фотогра…, часы заһабарилдаг, мүн ме…ическа мастерскойнууд эндэ …байһаар. Тиихэдэ зарим газар…дта иимэ мастерскойнууд бай…ше, гансал аймагай центрнүүд… эмхидхэгдэнхэй.

…эхэтэй хамта ажаһуудалай …рилтэнүүдые хангаха предприяти…д түхеэрэлгэнүүдээр, эд бараа…, арһанай зүйлөөр, гэр зуурай …ническэ орёо юумэнүүдые заһа… элдэб материалнуудаар, запас… частьнуудаар хүсэд хангагда…гүй. Жэшээлхэдэ, Кяхтын гута… фабрика түүхэй эд хэрэгсэлэй …амаг дээрэһээ, һүүлэй үедэ ган… …ан кирзовэ сабхи оёдог болошоо.

Гэхэ зуура, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг эд бараанай муу шанартай байһанһаа боложо, бүтээһэн продукциинь шанар мүн лэ муу байха юм. Кяхта городто гутал, хубсаһа оёдог ателье, велосипедүүд болон мотоциклнуудые, мебель, радиоприёмник, холодильник, пылесос, юумэ угаадаг машинануудые заһабарилдаг мастерской байхагүй. Теэд эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа эндэхи горсоведэй хүтэлбэрилэгшэдэй анхардаггүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Хүн зоной эдэ эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд; профсоюзна организацинууд, ажахын эмхи зургаанууд болон олонхи колхоз, совхозууд анхаралаа багаар хандуулна. Мүн эдэ асуудалнууд сомоной, сельскэ Соведүүдэй сесси, партийна, профсоюзна суглаан дээрэ эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар үсөөн хэлсэгдэдэг, абтаһан шиидхэбэринүүдынь ехэнхидээ бэелүүлэгдэдэггүй байха юм. Иимэ байдалай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, нютагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые тоодоггүй, доторойнгоо ехэ арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэжэ шададаггүй байна.

Мүнөө үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байхадаа хүн зоной ажаһуудалые улам һайжаруулха асуудалнууд хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ удхашанартай болоод байна. Ойрын гурбан жэлэй турша да ажалшадай эдэ эрилтэнүүдые гүйсэд хангадаг болохо зорилго КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет табина.

Манай республика дотор гурбан жэлэй туршада энэ хэрэгтэ гансахан Бурпромсоведэй предприятинууд 20 гаран миллион түхэриг гаргашалха юм. Энэ үедэ республика дотор 6 томо комбинат, 14 павильон, заһабарилгын 30 элдэб пунктнууд баригдаха, эмхидхэгдэхэ юм. Энэмнай бага хүдэлмэри бэшэ, харин тон хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг гээшэ. Тиимэһээ ажахын, профсоюзна организацинууд, нютагай промышленностиин мэдэлэй предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөөнһөө эхилжэ энэ шухала зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ, доторойнгоо арга боломжонуудые элирүүлэн, ашагтайгаар хэрэглэхэ уялгатай. Тэрээндэнь ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд, партийна организацинууд бодото туһаламжа үзүүлжэ, ажалыень саг үргэлжэ хинан шалгажа байха зэргэтэй. Тиигэжэ арад зоной зүгһөө ниитын хиналта шангадхажа, тэрээгээр элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха шухала.

Оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй асари ехэ түсэбэй дүүргэлтые заатагүй хангажа, манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бүри ехээр бэхижүүлхэ, арадай ажабайдалай, ажаһуудалай, соёл гэгээрэлэй хэмжээе бүри дээшэлүүлхын түлөө улам эршэмтэйгээр тэмсэе.

…дөөгэй залуушуулай конкурс соносхогдобо

…удөө ажахын талаар уран на……уулгын эрхим дурадхалнуудые …улха, ухаалан зохёохо талаар …курс хүдөөгэй залуушуулай дун… мүнөө жэлдэ үнгэргэхэ гэжэ …КСМ-эй ЦК СССР-эй Хүдөө …ахын министерствотэй, Ухаалан …өолгын, научна туйлалтануудай …ггүүдые эрхилхэ талаар СССР-Министрнүүдэй Соведэй дэргэ… …н комитедтэй, Ухаалан зохёог… болон уралан нарижуулагша… бүхэсоюзна бүлгэмэй оргкоми…тэй, хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй …лмэришэд болон алба хаагша… профсоюздай ЦК-тай хамта …дхэбэри гаргаа.

…удөө ажахыда ажалай бүтээ… саашадань дээшэлүүлхэ, хүдөө …гуудта уралан нарижуулагша… ухаалан зохёогшодой хүдэ… улам ехээр дэлгэрүүлхэ, тэ… залуушуулые олоор хабаа…, үйлэдбэридэ уралан нари…гын эрхим дурадхалнууд бо… ухаалан зохёолгонуудые нэбтэ… тvһалха талаар, мүн …СС-эй XXI съездын болон КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ хүдөөгэй комсомолшууд, залуушуулай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлые элсүүлэн эмхидхэхэ зорилгоор энэ конкурс үнгэргэгдэхэнь.

Конкурсые хүтэлбэрилхын тулада колхоз, совхоз болон РТС-үүдтэ конкурсын жюри, тиихэдэ район, область болон республикануудта оргкомитедүүд байгуулагдаха. Конкурс тухай дүрим баталагдаа. Практическа ехэ удхашанартай эрхим дурадхалнуудые оруулһанай түлөө үгтэхэ 500-һаа 5 мянган түхэриг хэмжээтэй 120 шан тогтоогдоо.

Конкурсдо шалгарагшад ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Хүндэлэлэй грамотаар, «Хүдөө ажахын эрхим хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн значогоор, Ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй дипломоор шагнагдаха юм.

Конкурс 1960 оной январиин 1 хүрэтэр үргэлжэлхэ.

(ТАСС).

Үгөөрөө үндэр ургаса хуряахагүй

Һүүлэй жэлнүүдтэ Иволгын аймагай колхозуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса бирагүйгөөр хуряагдадаг болошонхой. Илангаяа ороoһо таряанай, мүн кукурузын ургаса багаар хуряагдана. Аймагай хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн мэргэжэлтэдшье «Газараа горьтойгоор үтэгжүүлдэггүй, уһалдаггүй дээрэһээ муу ургаса хуряанабди» гэжэ һайса ойлгодог юм. Тиигэжэ нёдондо жэлһээ хойшо «тарялан, сабшалангаа һайса үтэгжүүлжэ, элбэг ургаса хуряадаг болое» гэһэн хөөрэлдөөн Иволгада таһархаяа болёо юм. Илангаяа наг шэбхээр газар үтэгжүүлхэ тухай эндэхи айком, аймгүйсэдкомдо, колхозуудай правлениин зүблөөн, партийна суглаанууд дээрэ ходо хэлсэгдэжэ, һайн һайн хэмжээ-ябуулганууд хараалагдадаг байгаа. Партиин айкомой, мүн аймгүйсэдкомой шиидхэбэреэр мартын 10-һаа апрелиин 10 болотор наг шэбхэ гаргаха һара соносхогдоһон юм. Энэ үүсхэлые колхозуудай түрүүлэгшэнэр ехэтэ һайшаажа, соносхогдоһон һара соо наг шэбхэ гаргаха түсэб, зорилгонуудые табяад, заатагүй бэелүүлхэбди гэжэ байжа хэлсээ бэлэй.

Хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ хөөрөөнүүдые шагнаад, үнэхөөрөөшье Иволгадамнай тарялан, сабшалангаа горьтойгоор үтэгжүүлжэ эхилхэнь байна гэжэ этигэхээр һэн.

Теэд мүнөө болоходо хүтэлбэрилэгшэдэй гоё гоё хөөрэлдөө, мэдүүлгэнүүдынь миин лэ саарһан дээрэ бэшэгдээд, үнэн дээрээ юушье хэгдээгүй байшаба. Соносхогдоһон һарын 20 хоног соо хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөн урданайхидаа орходоо хоёр-гурбан дахин үлүү байһан аад, харин наг шэбхэнь нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй багаар гаргагдаа юм. Хэрбээ нёдондо жэл апрелиин нэгэн болотор 8 мянган тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаһан һаа, энэ жэлдэ ойройдоол 3 мянга 300 тонно гаргагдаа. Аймагай Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта ойройдоол 67—112 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ зөөгдэбэ.

Иволгынхид һарын турша соо тарялан, сабшалан дээрээ 20,4 мянган тонно наг шэбхэ гаргаха түсэб табиһан аад, тэрэнэйнгээ хахадыень лэ арай шамай гаргаба.

Кукуруза тарилха газарай хүрьһые һайжаруулхын тула гектар бүридэ 30—40 тонно наг шэбхэ гаргаха хэрэгтэй гэжэ мэргэжэлтэд элирүүлээ юм. Теэд мэргэжэлтэдэй заабарииe олонхи колхозууд дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз кукуруза тариха газарайнгаа гектар бүридэ миил 1,7 тонно, «Заветы Ильича» колхоз—3,3 тонно шэбхэ гаргаа юм. Теэд иимэ «үтэгжүүлгэһээ» һайн ургаса яагаад хуряагдаха гээшэб?

Иволгада наг шэбхэ түргэнөөр аад, ехээр гаргаха арга боломжо гүйсэд бии юм. Энээнииe соносхогдоһон һарын түрүүшын үдэрнүүд гэршэлнэ. Март һарын эхеэр наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэридэ машина, техникэ, мори тэргэ болон хүдэлхэ хүнүүд олоор ябуулагдаа һэн. Тиигэжэ наг шэбхэ гаргаха график, түсэбүүд ходо дүүргэгдэжэ байгаа. Теэд энэ һайшаалтай хүдэлөөн удаанше үргэлжэлөөгүй, хэдыхэн үдэрэй туршада хэгдээд лэ болишоо. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд наг шэбхэ гаргалгада табиһан трактор, машинануудаа, мүн тэндэ хүдэлжэ байһан хүнүүдээ ондоо хүдэлмэридэ ябуулжархёо һэн. Тиигэжэ газар үтэгжүүлхэ хүдэлмэриие тоохогүй ябадал гаргаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, «Третья пятилетка» колхозойхид соносхогдоһон һарын эхеэр наг шэбхэ гаргаха үдэрэйнгөө даабариие 200—300 процент дүүргэжэ байба. Тиигээд уданшьегүй даабаряа оройдоошье дүүргэхээ болишоо. Мүнөө зарим үдэрнүүдтэ наг шэбхэ гаргагданагүй. Эндэхи агроном нүхэр Шушакова наг шэбхэ гаргалгада машина, техникэ олоор элсүүлхэ эрилтэ колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдэй урда табинагүй.

Мүнөө хабарай полевой хүдэлмэриин эхилшоод байн гэһээ Иволгын зарим колхозуудта трактор болон бусад шухала техникэнь үшөө заһабарилагдаагүй юм. Нэрлэн хэлэхэдэ, «Улаан Оронго» колхоздо 4 трактор, 4 сеялкэ, мүн плуг, культиваторнууд олоороо заһабарилагдаагүй. Тэрэшэлэн «Коммунизм» колхоздошье олон техникэнь тарилгада бэлэн бэшэ юм. Гадна олохон колхозууд үрэһэ хүрэнгэ дутуутай, полевой стануудаа заһабарилаагүй байһаар.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудтай аймагай хүдөө ажахын инспекциин хүдэлмэрилэгшэдэй (начальнигынь нүхэр Денисенко) эбсэшоод һуудагынь гайхалтай. Хэрбээ инспекциин агроном нүхэр Михайловай наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэриие үдэр бүри хүтэлбэрилжэ, шалгажа байгаа һаань, нилээдгүй газарынь үтэгжүүлэгдэхэ һэн.

Энэ жэлдэ адуу малдаа бардам тэжээл бэлдэхэ гэһэн иволгынхид тарялан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэреэ шууд түргэнөөр ябуулха зэргэтэй. Хооһон хөөрөөгөөр газар үтэгжүүлэгдэхэгүй ха юм.

Ф. Фомин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дүй дуршэл, ажал хүдэлмэри тухайгаа манай энэ үдэрэй газетын 2-дохи хуудаһанда хөөрэһэн Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой кукурузашадай звеное даадаг Э. Г. Богатов «Беларусь» трактортаа һуугаад, һүри хаядаг түхеэрэлгые таруулан зохёогоод, мүнөө наг шэбхэ ашажа байна. Хүрээ соо—нүхэр Богатов.

Д. Цыренжаповай фото.

Газараа хахалжа эхилээ

КЯХТА. Шииг нойто ехэтэй хүрьһые үргэн зурлаа гаргажа, тракторист Козолупенко үргэн полиин нэгэ захаһаа нүгөө заха хүрэтэрнь табилуулна. Энэмнай Кяхтын совхозой 3-дахи отделениин эрхим тракторист хүдэлжэ ябана гээшэ. Тэрэшэлэн тракторист Александровай агрегат 3 үдэртэ 450 гектар пар борнойлжо дүүргээд, мүнөө наг шэбхэ зөөжэ байнхай.

Газарай хүрьһэнэй гэдэхые алдангүй түрүүшын гурбан агрегат хахалалгада гараа. Үглөөдэрынь үшөө 4 трактор энэ хүдэлмэридэ табигдаһан байна. Байгша ондо энэ бригада бүхыдөө 617 гектар тарилгын газар хахалха, 450 гектар пар дахин элдүүрилхэ, 1300 гектар эртын пар хахалха түсэбтэй. Энэ ехэ хүдэлмэриие агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэхын тула бүхы механизаторнууд оролдоно. Бүрдэнэй талада тракторай дуун замханагүй. Мүнөө 60 гаран гектар газар хахалагдаад байнхай.

Пар борнойлхо, газар хахалха хүдэлмэри совхозой бусад бригадануудта эхилэнхэй. Мөөрөөшын отделенидэ 300 гаран гектар борнойлогдоо. Совхозой 4-дэхи фермэдэ шэнэ хахалагдаһан газар дискэтэй борнойгоор элдүүрилэгдэнэ. Энэ хүдэлмэридэ тракторист Дашапылов оролдосотойгоор ажаллана.

Иигэжэ совхозой механизаторнууд долоон жэлэй эхиндэ ороoһо тарянай үндэр баян ургаса абахын тула эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

А. Смирнов.

Тарилгадаа түгэс бэлэн

Эдэ үдэрнүүдтэ Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи комплексно бригадын колхознигууд мүнөө жэлдэ ороoһо тарянай үндэр баян ургаса хуряахын түлөө бага бэшэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Эндэ механизаторнуудай, тарилгашадай байха полевой стан, нүүдэл вагонууд бэлэн болгогдонхой. Полевой стан дээрэнь улаан булан, столово һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Тарилгын үедэ хүдэлмэрилхэ хүнүүд хэхэ ажалаа булта мэдэжэ, байра байрадаа томилогдонхой. Энэ бригадынхид хамта 1050 гектарта эртын тарилга хэхэ юм. Тарилгадань хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ һайнаар сэбэрлэгдээд нара һалхинда гаргагдажа шанаржуулагдажа байнхай. Бригадынхид бүхы тарилгаяа бэлэн пар дээрэ хэхээр хараална. Эндэ тарилгада хэрэглэгдэхэ трактор, машина болон бусад зэр зэмсэг баһал заһабарилагдажа бэлэн болонхой.

Һаядаа урин дулаан үдэрнүүд боложо, хада майлын үбэр газарай гэдэжэ эхилхэдэнь, бригадын механизаторнууд аймаг соогоо түрүүлэн, пар дээрээ шииг нойто барихын тула эртын борнойлго хэжэ эхилбэ. Түрүүшын үдэрнүүдтэ 100 га газар борнойлогдобо.

Тус бригада кукурузын бараг һайн ургаса хуряаха зорилгоор энэ жэлдэ 80 га газарта энэ ургамалые тарижа, га бүриһөөнь 300 центнер ногоон эшэ набша абахаар шиидээд, мүнөө кукурузынгаа газар дээрэ 1000 гаран тонно һайса нэгшээгдэһэн хонины шэбхэ гаргаһхай. Кукурузын звеное даагшаар Дандар Дансаранов томилогдоо. Эдэнэр үдэр бүри даажа абаһан поли дээрээ 70—80 тонно наг шэбхэ гаргажа, тэрэнээ бутаруулан тараана. Звеногойхид Толгой гэжэ газарта һаалиин фермын хажууда кукуруза тариха 40 га газараа зундаа һайса уһалхын тула бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэй.

Бригадын гэшүүд—механизаторнууд мүнөө жэлэй хабарай эртын тарилгые 8—10 хүдэлмэриин үдэр соо, агротехническэ эрхим шанартайгаар хэжэ дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэхэ юм.

П. Содбоев.

Сабшалан, тарялангаа һайса уһална

КУРУМКАН. Илангаяа наратай дулаан һүүлэй үдэрнүүдтэ Байгал шадарай Баргажан, Курумканай нэмжээ тала дайда хабарай һайхан шэнжэтэй боложо байнхай. Үбэлэй саһан хушаалтаһаа һалаһан наруули газарай хүрьһэн нилээдгүй гэдэжэ, бургааһа модон гүлгэлжэ эхилбэ. «Һая наашашье иимэ дулаан, һалхигүй хабар болоогүй һэн. Юрэдөө ургамал ногооной ургасада ехэл һайн байхань гээшэ. Эгээл энэ үедэ газарайнгаа хүрьһэндэ шииг нойто ехээр барижа абаха хэрэгтэй байна» гэжэ эндэхи ажалшад урматайгаар хөөрэлдэнэ.

Тиимэһээ һайрамай элбэг уһые миил урадхуулангүй хаажа, тарялан, сабшалан дээрээ тогтоохо гээшэ шухалын шухала хүдэлмэри болоно бшуу. Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай колхозууд газараа али бүхы аргаар уһалха, шииг нойто һайса барихын түлөө ехэхэн оролдолго гаргажа байна. Барханай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Г. Дамбаев, партийна организациинь секретарь Б-М. Дмитриев) байгша ондо ороoһо тарянай, үбһэ ногооной ургасые хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэһэн аймагайнгаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидой үнэтэ үүсхэлые халуунаар дэмжээд, тарялан, сабшалан уһалха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулна.

Тус колхозой ехэнхи сабшалан Баргажан голой баруун эрьеэр хэдэн арбаад километртэ үргэлжэлдэг юм. Эндэнь багахан горхоя, нуурнууд олон. Гэбэшье эндэхи сабшалангые юрын аргаар уһалхань бэрхэтэй болодог. Харин Баргажан мүрэнэй ехээр үерлэхэдэ, эрьеһээ халиһан уһан сабшалангай набтар газарые уһалдаг байна. Тиихэдэнь мүрэнэй эрьеые зубшаһан үрэжэл һайнтай, дээрэ газар жэлһээ жэлдэ уһалагдангүй гандашадаг байгаа.

Хайшан гээд энэ газарые уһалхаб гэһэн асуудал нэгэнтэ бэшэ табигдаһан байха. Теэд тэрэниие тухандань хүргэхэ тухай биратай юумэ хэгдэдэггүй һэн. Харин энэ жэлдэ колхозойхид уһа бүлэжэ гаргаха тусхай нүүдэл станци худалдажа абаад, эндэхи сабшалангые хабар эртүүр, зундаа һайса уһалхаар шиидээ.

Мүнөө тэрэ станцяа Баргажан мүрэнэй эрьедэ тодхоод, «Беларусь» трактораар хүдэлгэжэ, 250 метр утатай холбогдомол түмэр соргоор уһа гаргажа эхилээ. Энэ соргоор бүлэгдэжэ абтаһан уһан сабшалангай үндэр газарта гаргагдаад, саашаа һубаг канавануудаар тараагдадаг ушартай. Тиигэжэ тус насосоор үдэртэ 5 гектар хүрэтэр сабшалан уһалагдана. Апрелиин 1-һээ энэ оньһожоруулагдаһан насосно станци хүдэлгэгдэжэ, түрүүшын 20 гектар сабшалан уһалагдаад байна. Эндэ 4 хүнһөө бүридэһэн газар уһалха тусхай звено хүдэлмэрилнэ, тэдэнэй хоёрынь трактор, насосоо хүдэлгэдэг, нүгөө хоёрынь сабшалан дээрээ уһаяа тараадаг. Тус звеное колхозой дүршэлтэй механизатор Базар Тыхеев хүтэлбэрилнэ.

Тиигэжэ артелиинхид насосно станци тодхоод, сабшалан, тарялангаа һайнаар уһалжа, энэ жэлдэ ороoһо тарянай, үбһэ ногооной бараг һайн ургаса абахын үндэһэ һуури табиба. Колхозойхид хабарзунай сагта энэ насосно станцяараа хамта 400 гектар сабшалангай газар хэдэн удаа уһалхаар хараална.

Тэрэшэлэн эндэхид тарянайнгаа газарые һайрамаар уһалжа эхилээ. Артелиин гэшүүд байгша ондо Хонхино гэжэ газарта 270 гектарта кукуруза тариха байна. Эндэнь хадын багахан горхон биишье һаа, тэрэнь эгээл газар уһалха үедэ, май һарын эхеэр, уһаниинь газар доогуураа урдажа, шэргэшэдэг. Тиимэһээ урдань энэ газарые уһалангүйгөөр тарилга хэхэ баатай болодог бэлэй. Энэ шалтагаанһаа үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз Хонхиныг полиһоо гектарай миил 70—80 центнер кукурузын ургаса абаа һэн. Харин мүнөө жэлдэ эндэхид 400 гектар кукуруза тарижа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 250—300 центнер ногоон эшэ набша хуряаха гэжэ эрид шиидээд байхадаа, энэ газараа али нэгэ аргаар заатагүй уһалхын түлөө ехэ оролдолго гаргаа юм. Эндэ һаяхан 100 шахуу колхознигууд болон механизаторнууд воскресник хэжэ, Хонхино горхоной мульһыень 3 километрын зайда сооложо сэбэрлээд, горхонойнь эхинэй уһые доошонь урадхуулжа, кукурузын газарта тогтоогоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ Хонхиныг кукурузын поли дээрэ уһалуури хэхэ, наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. Эндэ кукурузын звеное дүй дуршэл ехэтэй лугговод, коммунист Буда Багареевич Яковлев хүтэлбэрилнэ. Мартын 20-һоо эхилжэ, звеногойхид элбэгээр ерэһэн һайрам шадамар бэрхээр тогтоожо, газар дээрээ тараана. Тэдэнэр ойрын үдэрнүүдтэ бүхы газараа уһалжа дүүргэхэнь.

—Хабартаа али бүхы аргаар тарялан, сабшалангаа шадаал һаа һайса уһалхын түлөө оролдонобди. Тиигээгүй һаамнай ногооной, тэжээлэй ургамалнуудай һайн ургаса абтахагүй, хараалһан түсэб зорилгомнайшье миил хооһон саарһан дээрэ үлэжэ магадгүй,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Г. Э. Дамбаев хөөрэнэ.

Энэ ехэ зүб. Колхозой правлениин, партийна организациин нигэжэ хүдэлмэреэ оролдосотойгоор эмхидхэжэ байһаниинь һайшаалтай. Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада колхозойхид эгээн түрүүн ороoһо тарянай, үбһэ ногооной, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые эрид дээшэлүүлжэ, ниитынгээ адууһа малые тэжээлээр гүйсэд хангахын түлөө тэмсэжэ байна бшуу.

О. Раднаев,
манай корреспондент.

Түрүү дүй дүршэл хэрэглэе

Иигэбэл кукуруза ургангүй яахаб

Дэрэстэйдэмнай кукуруза тарнгдажа эхилһээр хэдэн жэл болоо. Бишье хоёр—гурбан жэл соо кукуруза ургуулагшадай тоодо ябалсажа байдаг хүм. Теэд сэхынь хэлэхэдэ, һанаһан соо борооной орожо, дулаан, наратай зунай байһан лэ жэлдэ кукуруза бараг һайнаар ургадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, 1955 ондо эгээл иимэ шииг бороотой, тааруу жэл боложо, уһалагдаашьегүй, үтэгжүүлэгдээшьегүй 300 гектарай га бүриин 200 центнер, үтэгжүүлэгдэһэн 40-өөд гектарһаа —412 центнер ургаса хуряагдаһан байна. Тэрэ жэл зарим газарһаа һүн эдеэтэй болоһон буурсагуудшье хуряагдаһан юм.

Теэд хойто жэлнүүдтэнь тэрэ янзаараа ажаллабашье, мүртэй ургаса хуряагаагүйбди. Юуб гэхэдэ, ган жэлнүүд болоо.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, нэгэ талаһаа манай нютагта кукурузын һайнаар ургаха байһаниие, нүгөө талаһаа бүхы заабариин ёһоор ажаллажа, жэл бүри энэ ургамалай тогтууритай һайн ургаса манай хуряажа шададаггүй байһаниие, бүримүһэн тэнгэриин бороонһоо мэдэлтэй байһыемнай элирүүлнэ.

Жэшээ болгон хэлэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ аяар 540-өөд гектарта кукуруза таряад, ган жэл болохолоор, энэ гэжэ харуулха ургасагүй, һула һуужа үгөөбди. Аяар 250 гектар дээрэһээ оройдоошье ургаса хуряагдаагүй. Бага зэргэ үтэгжүүлһэн 120 гектар дээрэһээл га бүриин 100 хүрэхэгүй центнер ногоон эшэ намаа хуряагаабди. Шалтагааниинь гэхэдэ, кукурузынгаа газарые мүртэйгөөр үтэгжүүлээгүй, ургажа байха үедэнь харууһалаагүй, уһалаагүй байнабди. Ямар ехэ ажал, хэдэн зуун гектар үрэжэлтэй газар миин хосороо гээшэб!

Саашадаа иигэжэ тэнгэри шарайшалаад һууха аргамнай һалажа, энэ жэлһээ эхилэн, кукурузын тогтууритай һайн ургаса жэл бүри хуряажа байхын тулада үсэд шангаар тэмсэхэ гэжэ манай колхознигууд, илангаяа коммунистнууд, комсомолшууд шиидэһэн байна. Хэрбээ энэ зорилгые шиидхэжэ шадаагүй һаа, саашадаа һү, мяха, тоһо, нооһо абалгаяа хоёр—гурба дахин дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэхэмнай бэрхэтэй болохо юм.

Энэ жэлэй эхеэр, тон түрүүндэ, кукурузашадай хоёр звено бии болгогдожо, февраль соо поли дээрэ наг шэбхэ зөөгдэжэ захалһан байна. Кукурузын поли дээрэ хамта 3 мянга гаран тонно аргал шэбхэ зөөгдөө. Мүнөө жэл аргал шэбхэ зөөлгэдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олон техникэ—«Беларусь» маркын 3 трактор, «ДТ-54» маркын 1 трактор, ашаанай 2 автомашина ябуулагдажа байна.

Би 5 хүнһөө бүридэһэн кукурузашадай звеное даадагби. Звенодомнай бултадаа шахуу механизаторнууд, тиимэһээ үрэһэ тариха, ургаса харууһалха талаар дүршэлтэй хүнүүд оруулагданхай. Хоёрнай коммунист, хоёрнай комсомолшууд, нэгэмнай эдэбхитэй колхозник юм.

Кукуруза ургуулха хүндэтэй хүдэлмэриие найдахадань бидэнэр энэ жэлдэ гектар бүриһөө адагынь 300 центнер ногоон эшэ намаануудые хуряагаад, саада жэлдэ бүри һайн ургаса хуряаха үндэһэ һуури табихабди гэжэ колхозниигуудаа, колхозойнгоо правлени болон партийна организациие найдуулаа һэмди.

Тиигээд кукуруза тариха газараа заалгажа абамсараа наг шэбхэ зөөжэ захалаабди. Бидэнэр мүнөө кукурузынгаа поли дээрэ 1300-гаад тонно наг шэбхэ гаргаад байнабди. Энэ апрель һара соо 2 мянган тоннодо, га бүриин 20—25 тоннодо хүргэхэ зорилготойбди.

Хэдэ мянган тонно наг шэбхэ поли, сабшалангууд дээрэ гаргаха гээшэ айхабтар ажал ехэтэй хүдэлмэри байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ бидэнэр, тон түрүүндэ, наг шэбхэ ашаха хүдэлмэриие оньһожоруулха гэжэ шиидэһэн байнабди. Энээнэй тулада үбһэ һүрилдэг түхеэрэлгые тааруулжа, машиныи, трактораи тэргын хоорбо дээрэ аргал шэбхэ удхаад, адхажа байхаар болгообди. Энэ түхеэрэлгые наг шэбхэ ашажа байхаар тааруулхада бэрхэтэй бэшэ юм. Тэрэнэй рамые дээрэһээнь тайража богони болгоод, үбһэ үргөөд өөдэнь гаргадаг һармагар удхуурайнь орондо наг шэбхэ удхаад гаргажа байха удхуур хэһэн байнабди. Обоолоотой аргал шэбхын доогуур торолтогүйгөөр шургажа, дүүрэтэр удхажа байхынь тулада тэрэнэйнгээ урда үзүүртэ хабтагай хоёр талададаа эритэй, хутага шэнги шүдэнүүдтэй буладаар бүхэлдэгбди. Тиигээд «Беларусь» тракторта хоноогдоһон тэрэ түхеэрэлгээрээ обоолоотой аргал шэбхэһээ удхаад, гэдэргээ сухаряад үгэхэлөөр машина гү, али трактораи тэргэ залагдажа, нэгэ доро кубометр шахуу шэбхэ ашагдажа байдаг. Хэдэхэн минута соо машинын, трактораи тэргын хоорбо дүүрэтэр ашагдадаг юм.

Оролдоо һаа, тусхай түхеэрэлгэ хээд, тракторист гансаараа наг шэбхэ ашажа байха аргатай. Бидэнэр түрүүшээр тиигэдэгшье байгаабди. Теэд һаалташаг, трактористда хүндэ байхадань прицепщигэй сүлөө, миин байдаг дээрэһээнь тэрэниие трактораи урдань һуулгажа, удхаад өөдэнь гаргагдаһан удхуураа доошонь унагаан, аргал шэбхээ машинын, трактораи тэргын хоорбодо ашажа байдаг болгоо.

Гүйсэдөөр үтэгжүүлхэһээ гадна, манай звеногойхид тарилгынгаа схэнхи хубиие, зуугаад гектар газарые уһалха гэжэ шиидээ. Энэ газарнай Зэдэ голой тохойдо юм. Хүсэ ехэтэй насос худалдагдажа абтанхай. Тракторта хоноогдоһон тэрэ насосые Зэдэ голой эрьс дээрэ тодхоод, уһа бүлүүлжэ, кукурузынгаа газарые уһалхамнай. Ихэдээ гансал эрье талын газарые уһалжа шадаад байхагүйн тулада модон хобоонуудые хэжэ, тэрээгээрээ урадхуулан, холо саагуурхи газарые уһалха зорилготойбди.

Энэ арга хайшан гээд хэрэглэгдэхэб?

6 метр утатай модон хобоонууд газарһаа метр хахад, хоёр метр үндэртэй гадаһан хүлнүүд дээрэ бэс бэеһээнь залгуулаад, холо саана хүрэтэр табигдажа, саада захын газар уһалһаар наашална. Насосоор бүлэгдэһэн уһан түмэр хоолойгоор дамжажа, түрүүшын хобоо руу оруулагдажа байха юм. Саада захын газарай уһалагдажа дүүрэхэлээр түрүүшын хобоо абтажа, уһа бүлэдэг насосоо зэргэлүүлээд ондоо тээ тодхохо газартаа абаашагдажа табигдана. Тиигээд газар уһалһаар наашалхадаа сүлөө болоһон хобоонууд нүгөө тээгээ абаашагдажа, залгуулаад табигдажал байдаг. Эрьедээ хүрэтэр уһалаад, һүүлшынгээ хобоо абамсараа, насосоо нүүлгэдэг. Тиин Зэдэ голой тохойдохи зуугаад гектараа хэдэн дахин хэрэгтэй соонь уһалжа байха зорилготойбди. Һаядаа бидэнэр тэрэ газараа энэ аргаар уһалжа захалхамнай. Газар хахалха болотор уһалмаар газараа бултыень нэгэ дахин уһалха зорилготойбди.

Урдань кукуруза тарихаар тааруулагдаһан юрын сеялкээр зүб квадрадуудые гаргажа шадангүй, зундаа ряд хоорондын элдүүрилгые утааша, хүндэлөөшэнь хэхэ аргагүйдэдэг һэмди. Мүнөө жэл кукуруза тариха тусхай «СКГ-6» сеялкэнүүдые худалдажа абанхайбди. Тиигээд мүнөө кукурузын үрэһые яажа квадратно-гнездовой аргаар тариха, газараа элдүүрилхэ, бэлдэхэ, ургасада харууһа хэхэ заабаринуудтай танилсажа байнабди. Манай колхоз хамта 450 гектарта кукуруза тариха юм. Бултадаа квадратно-гнездовой аргаар таригдаха.

Үрэһээ тарихадаа, зундаа харууһалжа байхадаа минеральнашье, нютагайшье үтэгжүүлгээр ургасада нэмэлтэ тэжээл оруулжа байхабди. Минеральна үтэгжүүлгын хажуугаар уһанда холигдоһон шубуунай аргал, үнэһэ ургасада нэмэлтэ тэжээл болгон үгэдэгбди. Кукурузын үрэһэн заатагүй пара, һалхинда байлгагдажа, шанаржуулагдаад таригдаха. Мүнөө колхоздоо 40-өөд центнер шубуунай аргал суглуулаад байнабди. Тиихэдэ үнэһэн суглуулагдажа байна. Хамта 200-гаад центнер үнэһэн бэлдэгдэхэ.

Кукурузамнай һайн шанартай пар, нёдондо һайнаар элдүүрилэгдэһэн шэнэ газарта таригдаха. Мүнөө тарилгын урда тээ газараа бултыень нэгэ дахин заатагүй хахалжа элдүүрилхэбди. Мүнөө лущени хэгдэжэ байна.

Иигэжэ хэрэгтэй соонь үтэгжүүлээд, уһалаад, оролдосотойгоор харууһалаад байхада кукуруза ургангүй яахаб? Манай эндэ кукуруза ургахашье ёһотой, ургуулхашьебди.

Ганса нэгэ жэлэй талые хараха бэшэ, бидэнэр звеногоороо хойто жэлдэ кукуруза тариха газараа ерэхэ зундаа бэлдэжэ, элдүүрилжэ байха гэжэ шиидээбди. Зун сүлөөтэй болоходоо, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ байхынгаа хажуугаар, зуугаад гектарта хүсэд хүрэхэ наг шэбхэ зөөжэ бэлэдхэхэ уялга абаабди. Тэрэ газараа мүн өөһэдынгөө хүсөөр пар болгон хахалхабди.

Манай нүгөө, Доржо Бадлуевай звеногойхид баһал баян ургаса хуряаха гэжэ эрид шиидээд, оролдосотойгоор ажаллажа байнхай.

«Гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряахабди гэжэ хэлэһэн үгэдөө хүрөөгүй һаа, бидэнэр механизаторнууд бэшэ болуужабди» гэжэ манай колхозой кукурузашад тангаригаа үгөөд, үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа байна.

Э. БОГАТОВ, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой кукурузашадай звеное даагша.

Арадай демократиин оронуудта

МОНГОЛДО БАРИЛГА ЕХЭЭР ХЭГДЭНЭ

Мүнөө жэлдэ Монголдо хэгдэхэ капитальна барилга 1952 онойхиһоо арба дахин ехэ байха.

Жэшээнь, Улан-Баторта камвольно томо фабрикын, тээрмын комбинадай барилга түгэсхэгдэхэ, гуталай фабрика һэльбэн шэнэдхэгдэхэ. Шэнэ, боро газар элдүүрилжэ байһан районуудта гүрэнэй дүрбэн ажахы, оньһожоруулагдаһан хэдэн тээрмэ баригдажа захалха. МНР-эй түб хото болон хүдөөдэшье гэр байрын барилга ехээр хэгдэнэ. Эдэ бүхы хүдэлмэри МНР-эй арадай ажахые 1958—1960 онуудта хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбэй таһаршагүй хубинь болоно.

Арадай ажахые 1961—1965 онуудта хүгжөөхэ түсэбэй проектые республикын засагай органууд мүнөө үедэ зэхёожо байнхай. Энэ түсэбөөр мүнөө бии байһан предприятинууд һэльбэн заһагдажа үргэдхэгдэхөөр, 40 промышленна предприяти баригдахаар хараалагдана. 1961—1965 онуудта арадай ажахыдахи капитальна хүдэлмэридэ һомологдохо мүнгэн зөөри 1958—1960 онуудайхида орходоо гурба дахин ехэ байхаар тухайлагдана.

ЧЕХОСЛОВАКИДА ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГА ҺАЙЖАРНА

Элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ээлжээтэ IV съезд Прагада һаяхан боложо дүүрэбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор элүүрые хамгаалгын һайжарһые, ажалшадай бэеын элүүр тухай социалистическэ гүрэнэйнгөө ехэ оролдолго гаргадагые съездэ хабаадагшад тэмдэглээ. Энэ жэлдэ элүүрые хамгаалгада 1950 онойхидо орходоо гурба дахин ехэ мүнгэн һомологдохо юм. Медицинскэ эмхи зургаануудай тоо олон болоно. 1937 онтой сасуулбал, больницануудай орон хоёр дахин нэмэжэ, 95 мянга гаран болоо. Мүнөө мянган хүндэ больницын 7,5 орон, 640 хүндэ — нэгэ врач хүртэнэ. Үбшэнһөө һэргылэлгэ элүүрые хамгаалгын гол зорилго болоно гэжэ съезд дээрэ тэмдэглэгдээ. Тиимэһээ республика дотор, илангаяа промышленна предприятинуудта амбулаториин, санитарна пунктнуудай тоо улам олон боложо байнхай.

Чехословакиин врачууд хүнэй наһа ута болгохо зорилго табина. Тэдэнэр өөһэдынгөө ажалда шэнэ приборнуудые болон эм дом хэрэглэнэ, орёо бэрхэ операцинуудые хэнэ, эмнэлгын шэнэ аргануудые һайнаар шудална.

ХИТАДТА СОВЕТСКЭ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

Атомай хүсэ амгалан ажалда хэрэглэлгые харуулһан советскэ научно-техническэ выставкэ Хитадай томохон город Гуанчжоуда һаяхан нээгдээ. Хитад-советскэ хани барисаанай ордон соо нээгдэһэн энэ выставкын юһэн павильон соо элдэб машина, приборнууд, атомай хүсэ шэнжэлэлгээр Советскэ Союзай туйлалтануудые, тэрэниие амгалан сагай ажалда хэрэглэлгын баян дүй дүршэлые харуулһан элдэб түхэлэй макет, диаграмманууд табигданхай.

Выставкын нээгдэһэнтэй дашарамдуулан, Советскэ Союзда атомай хүсэ амгалан сагай ажалда хэрэглэлгын асуудалнуудаар брошюранууд гаргагданхай. Выставкэ хоёр һара соо үргэлжэлхэ. Атомай хүсэ промышленностьда, арадай ажахын бэшэшье һалбаринуудта, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ хэрэглэхэ тухай документальна фильмнүүд энэ үе соо городой бүхы кинотеатрта харуулагдаха.

(ТАСС).

Венгриин Арадай Республикын промышленность хүдөө ажахын кооперативуудые техникээр бүри һайнаар хангадаг боложо байна. Һаяхан байгуулагдаһан кооперативуудта шэнэ тракторнууд эльгээгдэнэ. **Зураг дээрэ:** хүдөө ажахын кооперативуудта (Дьер-Шопрон область) шэнэ тракторнууд асарагдаад байна.
Венгриин телеграфна агентствын фото.

Мэргэжэлтын зүбшэл

ИНКУБАТОРНУУДТА ЭРХИМ ШАНАРТАЙ ҮНДЭГЭ ТУШААЯ

Түсэбтэ долоон жэл соо Совет орон дотор мал ажалһаа абтаха гол продуктнуудые — һү, мяха, нооһо, үндэгэ улам элбэг дэлбэгээр абадаг болохо гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ эгээл гол зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ партиин түүхэтэ XXI съездын шиидхэбэринүүд соо заагдана. Тиимэһээ ороноймнай, тэрэ тоодо манай республикын хүдөө ажалшад парти, правительствынгаа анхарал оролдолгодо харюу болгон, Рязаниин областиинхидай жэшээгээр ойрын жэлнүүдтэ 2,5—3 дахин ехэ мяха абадаг болохо зорилго урдаа табижа байна.

Урдаа табиһан тон харюусалгатай эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада колхоз, совхоз бүхэн адууһа малай тоо толгойе улам олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхынгээ хажуугаар, шубуу олоор үсхэбэрилжэ, богони болзор соо, бага гаргашатайгаар эрхим шанартай мяха болон үндэгэ ехээр абахын түлөө тэмсэнэ. Тиимэһээ шубуу үсхэбэрилгэдэ зохихо анхарал хандуулжа, республикын аймагуудта гансахан энэ жэлдэ 1 миллион 200 мянган толгой шубуунай дальбараа тэжээжэ, урзанда жэлэйхидэ орходоо шубуунай мяха 7 дахин ехээр гүрэндэ худалдаха, тушааха уялгатай. Энэмнай ниилээд ехэ харюусалгатай зорилго гээшэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, нэн түрүүндэ шубуудайнгаа тоо толгой эрид олошоруулхын тулада үндэгэ шадаал һаа олоор суглуулжа, тэдэниие инкубаторта тушаажа даруулха, дальбараануудаа зүбөөр дэгжээхэ шухала болоно бшуу.

Теэд үнгэрһэн жэлнүүдэй дүнгүүдһээ харахада, зарим колхоз, совхозууд үндэгэ зүбөөр суглуулжа, тэрэниие һайнаар даруулха, дальбараануудые зүбөөр дэгжээхэ асуудалда анхаралаа ёһоор табидаггүй байгаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энээн дээрэһээ боложо, инкубаторна станцида даруулһан үндэгэнүүдэй олонхинь дальбараа болодоггүй, хосордог, мүн колхоз, совхозуудта харууһанай мууһаа дальбараашье олоороо гарзалшадаг һэн. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ Яруунын совхоздо «Рекорд—39» маркын инкубаторта даруулһан үндэгэнэйнь оройдоол 10-аад процентнь дальбараа боложо гараа. Инкубаторта даруулха үндэгэеэ хаһа сагтань һайнаар суглуулжа, тэрэнээ зүбөөр хадагалжа шадаагүй дээрэһээнь нёдондо Иисэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 800 үндэгэнэйнь миил 150-ниинь дальбараа болоо нэрэтэй. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд инкубаторта даруулха үндэгэеэ оролдосотой һайнаар суглуулжа, зүбөөр хадагалжа, тэрээн сооһоо эгээл эрхим һайниинь шалгаад, шэлэжэ эльгээхын орондо, үндэгэн һаань гээд лэ хайша хэрэгээр ябуулжархидаг байгаа.

Һайн шанартай, элдэб янзын минеральна болон витамин, белок ехэтэй тэжээл эдижэ байһан шубуунай үндэгэн дальбараа болосотой байдаг. Тиимэһээ эмэ тахяа, шубуудые илангаяа һайнаар харууһалха, тэдэнэй рационда тааруулжа, олон янзын орооһо таряанай зүйл һайса үйрүүлжэ бусалгаад, эһээжэ эдюулхэ шухала. Гадна шубуудта үбһэнэй, мяха-яһанай гурил, машиндагдаһан һү үгэхэдэ зохистой. Тиигээд илангаяа тахяануудаа һайса шалгажа, бэеэр сула, томо, 3—4 жэлһээ дээшэ бэшэ наһатай залуу тахяануудые шэлээд, 10 эмэ тахяада нэгэ эрэ тахяа хүртэхөөр табиха хэрэгтэй. Даруулха үндэгые суглуулхынгаа урда 2—3 неделиин туршада эрэ, эмэ тахяануудые сугтань, сэбэр агаарай ородог һэрюун, досоогоо хуурай, сэбэр байрада байлгахада һайн. Тахяа болон бусадшье шубуу уйтан байра соо барижа болохогүй, элдэб үбшэнһөө һэргылхэ шухала. Тахяануудаа шуһа нэгэтэй болгохогүйн тула эрэнүүдыень ходо һэлгэжэ, андалдажа байхада таарамжатай. Ажахы бүхэндэ ямаршье шубуу дан хүгшэртэрнь байлгахада муу, аша үрэ багатай болодог.

Дальбараа болгохоор суглуулһан үндэгые 3—5 хоногһоо үнгэргэнгүй инкубаторта эльгээжэ байха ёһотой. Хэрбээ үндэгэн 10—15 сүүдхэһээ үнгэрөө һаа, хуушаржа, дальбараа болохонь бэрхэтэй байдаг. Суглуулһан үндэгэн бүхэниие наринаар шалгажа, шэгнэжэ ябуулха. Тахяагай үндэгэн дунда зэргээр 50—55 грамм шэгнүүртэй, хайша хайшаа зүб, зохид түхэлтэй байха ушартай. Үндэгэнэй хальһаниинь бүхэ, гантаа тэһэрээгүй, сэбэр байха ёһотой. Тэрэниие уридшалан уһаар угаажа огто болохогүй. Эрхим шанартай, шэнэ үндэгэн һаа, нара өөдэ барижа харахада, дундахи шара үрэнь тэрэ зандаа эли харагдаха зэргэтэй, тиигээд тэрэниие эрьюулхэдэ досоохинь ехэ хүдэлсэгүй байхадаа һайн. Шара голыень бариһан захаархи шэнгэн сагааниинь иишэ тиишээ урдажа байха зэргэгүй. Үндэгэнэй мүхэгэр хажуудахи хүнды забһарынь багашаг байхадаа таарамжатай. Хэрбээ тэрэнь ехэ болошоһон байгаа һаа, **дальбараа** болохогүй, хуушан үндэгэн гээшэ. Тиихэдэ үндэгэнэй досоохи һудаһануудынь эли болошоһон байбал баһа муу. Газаагаа муухай, известкын хагтай, шэрүүн борье сорье хальһатай үндэгэ **инку**баторта эльгээжэ болохогүй.

Инкубаторта эльгээхынгээ урда үндэгэ зүбөөр хадагалжа, таарамжатай зохид амһарта соо һайнаар багсалан жиирэглэжэ хэхэ хэрэгтэй. Суглуулһан үндэгэеэ 2—3 хоногто дан хүйтэн, халууншье бэшэ, нэгэ жэгдэ, 4—12 градус дулаан, 75—85 процент шиигтэй газарта байлгаха. Хэрбээ үндэгые дан дулаан газарта хадагалаа һаа, досоохи үрэнь хүгжэжэ захалдаг, теэд тэрэниие гэнтэ хүйтэндэ гаргабал үхэжэ, дальбараа болохоёо болишодог. Модон хайрсаг гү, али хүнгэн корзина гэхэ мэтэ досоогоо хии агаар орохоор нүхэтэй амһарта соо хэжэ, үндэгэ хадагалха хэрэгтэй. Үндэгэнүүдые мүхэгэр хажуугаарнь дээшэнь харуулаад гү, али гонзойтор хэбтүүлээдшье хэхэдэ хамаагүй, зүгөөр үндэгэнэйнгээ шара голой хальһандаа нялдашахагүйнь тула, тэдэнээ үдэр бүри эрьюулжэ байха шухала.

Тиигээд үндэгэнүүдээ инкубаторта эльгээхынгээ урда модон, фанернэ хайрсаг соо хэжэ, хоорондуурнь зузаан картон саарһа хабшуулаад гү, али үгышье һаа харуулай жэжэхэн зомгооһо, бутархай һолоомоор жиирэглэхэдэ ехэ таарамжатай. Үндэгэеэ автомашинада хэжэ ябахадаа, тэрэнээ юумэдэ дайруулжа, ехээр дорьбоохогүйн түлөө нарилха, оролдохо байна. Мүн дальбараа болгохо үндэгые хүйтэн һалхинда үлеэлгэжэ, хура бороондо норгожо, халуун наранда шаруулжа болохогүй.

Колхоз, совхозуудай шубуушад эдэ бүгэдые наринаар сахин, үндэгэ оролдосотой һайнаар суглуулаад, тэрэнээ зүбөөр хадагалжа, инкубаторта эрхим шанартайгаар эльгээгээд байбал, дальбараа олоор абажа шадаха байһаниинь элитэ. Байгша ондо республикымнай зарим аймагуудта колхоз хоорондын багахан инкубаторна станцинууд бии боложо байна. Тиихэдэ урдань байһан Улан-Удын болон бусад шубуу үсхэбэрилгын-инкубаторна станцинууд үргэдхэгдэхөөр хараалагдана. Эдэ бүхы арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэн, колхоз, совхозуудай шубуушад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд станцинуудаа эрхим шанартай үндэгөөр хаһа сагтань хангаад, дальбараануудаа түрүүшын үдэрһөө зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ дэгжээхын түлөө, бүхы мэргэжэл шадабари, хүсэл оролдолгоёо гаргаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. ЦЫДЕНДАМБАЕВ,
хүдөө ажахын наукануудай кандидат.

КОМБИНАДАЙ НЭГЭ ЦЕХТЭ

Удын мяха-консервын лhaa тээ хойношог ой эрьс шадар бариг- хашаа соо маши- анизмуудай хүнхинэ- лектро-хюрөөгэй тар- дань жэлэй дүрбэн амхадаггүй.
бүтээгдэдэг хайрсаг, мяха-консервын та үдэр бүри хэдэн р абаашагдажа, тэн- аса, консервэнүүдээр эрээ ороной зүг бү- эльгээгдэдэг байна.
жахые эрхилэгшэ ну- тов ажал хүдэлмэри а хөөрэхэ зуураа, нигэ- үүлбэ:
дань элдэб хайрсаг, удай удаанаар бү- эг байхадань мяха- ын комбинат жэл бү- —500 мянган түхэригэй хохидолдо ородог бай- юм. Энээнииень ха- абажа, һүүлшын лэй турша соо ажал рэ үндэһөөрнь һай- жа, комбинадые хэрэг- нүүдээрнь хүсэд хан- болообди.
рсаг, бочконуудай бү- эг гол цехтэ түрүү- ороһон хүнэй шэхэндэ , механизмуудай нэгэ хүнхинэхэнь, хайрсаг адай олооро тонно- хэнээр дуулдаха, яар абтагайнуудай обоолоо- хань харагдаха. Ажал- со шалгаржа, нүхэдэйн- да хүндэтэй болоһон эндэ нилээд олон юм. нистическэ ажалай кол- эй нэрэ зэргэтэй боло- лөө тэмсэжэ байһан ну- Тюрюминагай бригадын- габшагай ажалые тэм- эр, 6 хүнһөө бүридэһэн

Зураг дээрэ: цехын түрүү хүдэлмэришэн Нина Чебунина.

энэ бригада элдэб хайрсагууд- та хэрэглэгдэхэ хабтагайнуу- дые тусхай хэмжүүрээр тайран гаргана. Хэрбээ эдэнэрэй муу- гаар хүдэлөө һаань, цехын бү- хы ажалынь һаатаха жэшээ- тэй юм. Энэ харюусалгаяа бригадын гэшүүд һайн мэдэ- дэг.

—Бригадымнай гэшүүн бү- хэн шадаал һаа түргөөр ажаллахые оролдодог. Шэнэ долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула бүхы орон соогуур ком- мунистическэ мүрысөөнэй дэл- гэржэ эхилхэдэ бидэнэршье гээгдэхэгүй гэжэ шиидээд, коммунистическэ ажалай бри- гадын нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэжэ эхилээ һэмди, —гэжэ нүхэр Тюрюмина хөө- рэнэ.

Бригадын гэшүүд эбтэй эе- тэйгээр, оролдосотой һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар эр- дэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, үдэшын һургуу- лида һуралсадаг юм. Комму- нистическэ мүрысөөндэ орол- соһон энэ түрүү бригадынхид даалгабаряа үдэр бүри 130— 140 процент дүүргэдэг болон- хой.

Энэ цехтэ ажалладаг Ки- рилловэй бригадын гэшүүд Тюрюминагай бригадынхид- һаа дутуугүй һайнаар ажалла- на. Эдэнэр нүгөө бригадынхи- дай бэлэдхэһэн элдэб зүй- лэй хабтагайнуудые саашань дамжуулжа, хайрсагуудые холбохоор бэлэн болгодог юм.

Шэнэ долоон жэлэй турша- да арадайнгаа ажахые хур- дан түргэнөөр хүгжөөхэ ту- хай асуудалай партиин XXI съездэ зүбшэн хэлсэгдэһэнэй һүүлээр Григорий Пимонови- чын хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд арга боломжоёо дахин хаража үзөөд, шэнэ, дээшэ- лүүлэгдэһэн уялга абаһан байгаа. Эдэнэр уялгаяа муу бэшээр дүүргэжэ байна.

Дээрэ дурсагдаһан хоёр бригадын бэлэдхэһэн хабта- гайнуудые хайрсагууд болгон холбогшодой ажалые һонир- хон харамаар. Олон жэлэй турша соо хүдэлжэ, ажалдаа хүсэд дүршэһэн нэгэ зарима- ниинь нюдэ сабшаха зуура хадааһануудые шаажа, хэдэ- хэн минутын үнгэрхэдэ хайр- сагуудые бэлэн болгоно.

Цехын хүдэлмэришэд һүүл- шын хоёр жэлэй туршада ажал ехэтэй хүдэлмэреэ ни- лээд оньһожоруулаа, продук- циин өөрынь үные хараа байса химдаруулаа. Хэрбээ 1956 он- до бочко бүхэнэй сэнгынь 52 түхэриг 20 мүнгэтэ болодог байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 45 түхэриг 85 мүнгэтэ болото- роо химдарба. Энэ үе соо хайрсагуудай сэн мүн лэ имэрхүүгээр химдарһан бай- на.

Ажалай бүтээсые дээшэ- лүүлхын, продукциин үные химдаруулхын тула хүтэлбэ- рилгын гуримые шэнэдхэн та- биха, үнэ ехэтэй модо худал- дан абахын орондо ой соо мо- до бэлэдхэхэ, оньһон аргаар хүдэлдэг шэнэ станогуудые табиха шухала болоһон бай- гаа.

Энэ жэлэйнгээ түрүүшын кварталай түсэбые цехын хү- дэлмэришэд 106 процент дүүр- гэжэ, даалгабариһаа гадуур бага бэшэ продукци бүтээн гаргаа.

Шухала захил бүтээжэ байһан эндэхи хүдэлмэришэд шэнэ долоон жэлэйнгээ түрүү- шын жэлэй даалгабарие бол- зорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн нэгэн һаналтайгаар ажаллана.

И. Бальдиров.

РАГ ДЭЭРЭ: комсомолшууд-залуушуулай бригадын бригадир С. Тюрю- баруун гарһаа) сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэеэ хөөрэлдэжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

Хэмжээ абахаар болоо

Үнгэрэгшэ жэлдэ Кударын аймагай колхозуудаар хэдэн культба- за баригдаһан юм. Тэндэнь «Мал- шадай үдэр» үнгэргэгдэдэг, мал- шадта лекци, элидхэл уншагдадаг, кино, концерт харуулагдадаг бо- лонхой.

Ждановай, Ранжуровай нэрэмжэ- тэ колхозуудтахи культбазануудай хүдэлмэри түсэбэй ёһоор ябуулаг- дана.

Гэбэшье зарим культбазанууд муушагаар хүдэлнэ. Ульзытын со- моной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой культбазануудые абаад үзэе. Нёдон- до малшадай хоёр, механизатор- нуудай нэгэ культбаза эндэ бариг- даһан аад, тэндэнь юуншье хэгдэ- нэгүй.

Нэгэдэхи комплексно бригадын культбаза түсэбгүйгөөр хүдэлдэг байба. Тэндэхи улаан булан сагаа- дагдаагүй, зохидоор шэмэглэгдээ- гүй байшоо. Малшадта зорюулаг- даһан лекци, элидхэл үсөөн уншаг- дана. Культбазые даагша нүхэр Доржиев ажалаа һайжаруулха гэ- жэ оролдоногүй. Хоёрдохи бригa- дын культбаза мүн лэ имэшүү байһаар. Энэ жэл Ленинэй нэрэм- жэтэ колхоздо 1 культбаза, хүүгэ- дэй 2 ясли, стадион, гостиница, нэ- райлалгын гэр баригдахаар хараа- лагдана. Айлнуудай газаагуур 1000 модо, һөөгүүд һуулгагдаха юм. Теэд тэдэнь хэгдэнэгүй. Хуягта гэ- жэ газарта хонишодой культбаза баригдаха түсэбтэй. Гэбэшье модо- ниинь ойдоо ургаһаар. Энхэ Тала, Хоолой, Гужарта тосхонуудта шэнэ барилга багаар хэгдэнэ. Өөһэдтөө гэр барихадань колхознигуудта ту- һалнагүй, ниитын банинууд бариг- данагүй.

Культбазануудай хүдэлмэриие һайжаруулхын тулада Ленинэй нэ- рэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэ- дэй зугһөө хэмжээ абахаар болоо.

Д. Болхоев, манай корр.

Һурагшад 10 гектарта кукуруза ургуулхань

Манай Аллын долоон жэлэй һур- гуулиин һурагшад түрэл колхоздоо энэ жэлдэ арбан гектар газарта кукуруза ургуулхаар шиидэбэ.

Гектар бүриин 300 центнерһээ доошо бэшэ ногоон набша хуряажа абахаар хараалаад, мүнөө 90 тонно үтэг шэбхэ тарилгынгаа газарта гаргаа. IV—VII классуудай һураг- шад илангаяа эдэбхитэй, оролдосо- тойгоор ажаллана. Мүн һурагшад һургуулиингаа һуралсалай-туршал- гын газарта үнэһэ, шубуунай ар- гал, малай шэбхэ зөөжэ, тараажа дүүргэбэ.

Класс бүхэн тусхай участогуудые даажа абаад, тэндээ янза бүриин огородой эдеэ тарижа, ургасынь хойноһоо харууһалан ургуулха юм. Мүнөө овощиин, олон жэлэй ногооной үрэһэн тарилгада бэлдэг- дэжэ байнхай.

Һургуулиин багшанар, һурагшад агротехникэ шудална. Ленинэй нэ- рэмжэтэ колхозой мэргэжэлтэд энээндэнь ехэ туһаламжа хүргэнэ.

Ц. Будаев.

Үндэр наһатай дархан

Хара шарайтай, буурал болоһон толгойтой хүнэй кузница сооһоо электро-хөөргын аманһаа улайша- һан түмэр үлирбөөр абажа, ямар нэгэн юумэ түргэ-түргөөр бүтээжэ байхыень харахат. Энэмнай Яруу- нын «Коммунизм» колхозой түмэр- шэ дархан, 60 гара наһатай Пүн- сэг Ешеев гээшэ. Пүнсэг үбгэн Үльдэргэ нютагтаа колхозой тогто- хо үеэр, бүри шамбай залуу ябаха- даа, кузницада хүдэлжэ эхилээ һэн. Тэрэ сагһаа хойшо морин ан- заһа, тэргэ, борнойһоо эхилээд, орёо оньһото машина, түхеэрэлгын элдэб хэрэгсэл хүрэтэр—бултыень заһабарилжа байгаа юм. Олон жэлдэ олоһон дүй дүршэлөө залуу дархашуулда дамжуулан үгэдэг заншалтай.

Түрэл колхозынь ороһо таряа улам ехээр таридаг, шэнэ газар эл- дүүрилдэг болобо. Тиигээд ком- байнһаа гараһан арба гара мянган центнер таряа гараараа арилгаха, хатаахань колхознигуудта бэлэн бэ- шэ байгаа бшуу. «Оньһожоруулаг- даһан тоог хэрэгтэй байгаа. Ямар- хан аргаар һайн шанартай, гаргаша багатайгаар тоог бариха проект зо- хёохо гээшэб?» гэжэ Пүнсэг дархан бодолгото болобо. Уданшьегүй кол- хозойнгоо механик Цыренбазар Дор- жиевтай зүбшэлдөөд, таряа арил- гаха, хатааха машинануудые тод- хоходо хэды шэнээн түмэр, модоной хэрэгтэй болохыень бодомжолоод, һанамжаяа колхозой правлениин үзэмжэдэ табиһан юм. Колхозой правлени һанамжыень ехэтэ һай- шаагаад, барилгаяа хүтэлбэрил- хыень тэрээндэ даалгаа бэлэй. Тоо- гой барилгада дархашуул хам оролсоод, уданшьегүй тэрэнээ хаб- саржа эхилээ һэн. Колхозой түрүү- лэгшэ Жамбал Доржиевич Сампи- лон таряалангаа эрьежэ ерээд, Хүндые уруудажа ябатараа: «Бай- за, полевой станаар дайраад яба- ша-яа» гэжэ шофертоо хэлэбэ. Нү- гөөдэнь залуураа мушхаад, поле- вой стан тээшэ машинаяа шэглүүл- бэ. Жамбал Доржиевич, агроном Дмитриев, шофёр гурбанай тоогто хүрэхэдэ үбгэн дархан ажаллажа байгаа.

—Зай, баабай, һайн байна гүт?— гээд түрүүлэгшэ гарыень бариба. Тиихэдэнь Пүнсэг үбгэн:

—Сайн, сайн!—гэжэ энеэбхилэн мэндэшэлээд, дархалһаар лэ байба.

—Зай, ажалтнай хэр зэргэ яба- наб?—гээд асуухадань, бүтээлсэжэ байһан тоогойнгоо механизмууд ту- хайда тобшохоноор хөөрэжэ үгэбэ:

—Орооһон транспортёрой шанага- нуудаар өөдөө гаргагдаад, хоёр веялкээр арилгагдаха, «ВИСХОМ» гэжэ сушилка соо хатаагдаад, сор- гоор доошоо уруудан, «ВИМ»-дэ орожо, сорт сортоороо илгагдаха. Тиигээд транспортёроор хоёрдохёо веялкэдэ орохо, удаань дээшээ га- ража, хэдэн тонно орооһоной баг- тахаар сүшээг соо сугларха. Тэндэ- һээ тусхай һугалгаар автомашинын кузов худар эюулэгдэхэ. Жамбал Доржиевич үбгэн дарханай хөө- рөөе анхаран шагнаһанай удаа, түр зуура абяагүй байгаад:

—Пүнсэг баабай, энэ тоогоо хэ- зээ дууһахабибди?—гэжэ асууба. Үбгэн дархан ойр зуура бодожо үзөөд:

—Талханда оротор бэлэн болго- хобди,—гээдхибэ. Дарханай хэлэ- һэн үгэдөө эзэн байдагые мэдэхэ һэн туладаа, түрүүлэгшэнь:

—Зай, баяртай, һайн ажаллыт даа,—гээд мордоо һэн. Үбгэн дар- хан тоогой нүгөө захада элеватор тодхожо байһан Цыренбазартаа хандан:

—Цыренбазар! Хэды саг болооб? Сайлажа ерээд, электро-моторнуу- даа хүдэлгэжэ үзэхэмнай гү?—гээд хажуудань ошобо. 1 час үнгэрөөд байхада Цыренбазаршье забһар- лаба.

Сайлахын забһарта Пүнсэг үб- гэн дахин бодолгото болон һуута- раа, нүхэдтөө хандажа:

—А үзэг—эрдэмэй дээжэ, аяга сай—эдеэнэй дээжэ гэжэ аман үгэ ехэл сэсэн байгаа даа. Таанад за- луу байнат. Урдатнай эрдэмэй дар- дам харгы хүлеэнэ. Һурахал хэрэг- тэй. Нэгэ бага залуу һаа, һурахал һэм,—гээд энеэнэ.

Уданшьегүй эршэтэ ажалынь эхилнэ. Цыренбазар тоог дээрэхи бүхы түхеэрэлгые хүдэлгэхэ 4 кило- ватт, 10 киловатт хүсэтэй электро- моторнуудые колхозой станциһаа ерэһэн электролинитэй холбожо, түрүүшынгээ туршалга эхилбэ...

Олдоһон дутуу дундыень усад- хаад, арба хоноһон хойно хоёрдохи туршалгаяа хэһэн байгаа. Оньһо- жоруулагдаһан тоогой машина, тү- хеэрэлгэ бултадаа «үгэ дууламгай- гаар» хүдэлжэ, ханхинажа шэнхи- нэжэ байба. Урдань гушаад хүн таряа сэбэрлэдэг байһан аад, мүнөө гурбахан хүн хүдэлхэ болобо.

Иигэжэ үндэр наһатай түмэршэ дархан Пүнсэг Ешеевэй үүсхэлээр оньһожоруулагдамал тоог бүтээг- дээ һэн. Энэ үбгэнэй ашатай туһа- тай ажалые колхозой правлени, парторганизаци үндэрөөр сэгнэжэ, тэрээндэ «ИЖ-56» маркын мото- цикл шагнал үгэһэн, грамотаар шагнаһан юм.

Хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэл һайнтайгаар орохын тула трактор, машинануудые нүхэр Ешеев эрхим шанартайгаар заһабарилдасаа.

Д. Чимитов.

Ц. БАДМАЕВ.

ЭЖЭЛНУУД

Харагты, эдээхэн хоёрнай
Хара багаһаа һаладаггүй.
Хаанашье—хорёо соо, бэлшээридэ
Хахасаха гэжэ байхагүй...
Тээсгэн нэгэниинь үбшэлжэ,
Тэмтэрээд бодожо ядалдаа.
Ханяан турьяад, таршалаад,
Хашаагай дэргэдэ алдалаа.
Нүгөөдэнь «нүхэрөө» орхибогүй,
Няалдаад лэ хажуудань маараа.

Һүрэгтэеэ бэлшээридэ гарабагүй,
Һахиба нэгэеэ шадалаараа.
Хажууһаань хүнэй харахада,
Хайратайл, сэдьхэл хүдэлгэмэ.
Баахан тэрэ үбшэнтэниие
Ветврач аргалан үндылгэбэ.
Баярлаһан гээшэнь нүгөөдынь,
Баһал бэлшэбэ хүхюунүүд.
Хэлэгүй малнуудшье байгаа һаа,
Хоорондоо иимэ эбтэйнүүд.

Шанда хүртэбэ

псоюзай правлени ангай ндэ тушааха түсэбөө дүүргэһэнэйнь түлөө айм- озуудай бэлэдхэлэй кон- олон хүдэлмэрилэгшэдые Шанда хүртэгшэдэй дун- да Байгалай, Түнхэнэй ангай ажа- хынуудай директорнүүд нүхэд Те- лешев, Сукнев, Мухаршэбэрэй айм- потребсоюзай түрүүлэгшэ Зверьков болон бусад бии.

Ангай арһа гүрэндэ тушааха тү- сэбөө үлүүлэн дүүргэгшэдые Бур- коопсоюзай правлени 40 мянгаһаа дээшэ түхэриг мүнгөөр шагнаха байна.

К. Демин.

Коммунизм байгуулгын теоретическэ асуудалнууд

ргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха үе тухай

долоон жэл соо Совет оро- хэ тодорхой программа съезд дээрэ нүхэр Хрущевой хэһэн элидхэл ын шиидхэбэринүүд до- алагданхай. Энэмнай ажал иин, эрдэм техникын та- ммунизмын үндэһэ һуу- улха шиидхэхы шата юм. Коммунизм байгуул- уудалаар XXI съездын абаһан программа общест- ын ажабайдалай бүхы та- дэбэрилгын хүсые, совет- ын, гүрэнэй байгуулалтые, ажалшадай эрдэм соёл һуудалые хүгжөөхэ зорил- а. Съездын документнүүд оронуудтай Советскэ адаг харилсаа холбооной ууд мүн лэ гүнзэгыгөөр гэһэн, дэлхэйн социалис- оронуудай саашадаа хүг- пролетарска интернациона- ал ёһо сэхэ шууд бэслүүл- эһөөр тус оронуудай хүсэ улам бэхижүүлхэ арга бо- д элирүүлэгдэһэн байна. коммунистическэ хүдэлөө- урган бэхижэхэ, арадуу- нально-сүлөөрэлгын тэм- эн дэлгэрхэ, эб найрам- ээ арад түмэнэй хүдэлөөе үүсхэхэ гэһэн түүхэтэ элирхэйлэгдээ.

I.

ын байдалые материа- ёһоор шэнжэлэн тайл- марксизмын һургаал об- ществоёо бүхы талаарнь хүгжөөхэ, хубилгаха хэрэгтэ үйлэдбэрилгын хүсэнэй шиидхэхы удхашанартай байһые элирүүлэн харуулна. Манай парти марксистско-ленинскэ тео- рие хүтэлбэри болгон, социалис- тическэ байгуулалта амжалтатай- гаар эмхидхээд, Совет ороноо мү- нөө сагай хүгжэлтэ түгэс индуст- ритай, социалистическэ томо хүдөө ажахытай, хүсэн түгэлдэр социа- листическэ гүрэн болгоо.

Үйлэдбэрилгын хүсэнэй түргэн ургалта, үйлэдбэридэхи социалис- тическэ харилсаанай эршэмтэйгээр бэхижэлгэ, хүгжэлтэ манай орон до- торхи үйлэдбэриин социалистическэ гол онол аргаһаа эшэ үндэһэтэй юм. 1958 ондо СССР-эй промыш- ленностиин бүтээн гаргадаг бүхы продукци 1913 оноййхиһоо 36 дахин ехэ болоһон; үйлэдбэриин хэрэгсэл- нүүдые бүтээлгэ тэрэл үе соо 83 да- хин нэмэһэн, машина бүтээдэг, ме- талл болбосоруулдаг үйлэдбэриин продукциинь 240 дахин ехэ болоһон байна. Промышленностьда хүдэлдэг хүнүүдэй ажалай бүтээсэ 10 дахин дээшэлээ. Хүдөө ажахын талаар, илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ ам- жалтанууд туйлагдаа. Жэшээлэн хэлэбэл, ороһо таряа ургуулжа абалгын жэл соохи дундуур хэм- жээн һүүлэй 5 жэлэй туршада 39 процентээр нэмээ. 1958 ондо элдэб хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ 1913 оной- хиһоо 14 дахин шахуу ехэ болоо.

Гэхэтэй хамта, ажалшадай ажа- байдал болон соёл болбосоролой хэмжээн улам хүгжэн дэбжэһэн байна.

Дэлхэйн бүмбэрсэгые тойрон ниидэдэг түрүүшын одо, заха- гүй замбуулин соо дабшаха түрүүшын ракетэ дэгдээһэн ушар, атомай хүсые амгалан хэрэгтэ ашаглалгын талаар онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлаһан ябадал Совет ороной эрдэм, техникын ай- хабтар ехээр хүгжэһые, улад зоной оюун бэлигэй һалбаран бадарһые баталха эли тодо гэршэ жэшээ бо- лоно.

Социалистическэ общество дотор- хи үйлэдбэрилгын хүсэнэй хурдан алхаса манай экономикые бүри ехээр хүгжөөхэ, ойрын 15 жэл соо ажал үйлэдбэриин, эрдэм техникын талаар коммунизмын үндэһэ һуу- ри бии болгохо байха. Үйлэдбэрил- гын хүсэнэй бүри ехээр, дээдэ зэр- гын шэнэ шанартайгаар хүгжэхэ шэнжэнүүд долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонууд соо эли тодоор харагдана. Машина болон прибор бүтээдэг үйлэдбэрие эршэмтэй түргэнөөр хүгжөөхэ, үйлэдбэрээ үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ, химическэ промышленностие бүри түргэнөөр хүгжөөхэ, синтетическэ хэрэгсэл- нүүдые элбэгээр үйлэдбэрилхэ гэжэ долоон жэлэй түсэб соо хараалаг- данхай. Нефть, газ гэхэ мэтын тон арьбан түлишэ булюу ехээр гарга- жа абаха, үйлэдбэрилхэ зэргээр түлишын баланс хубилгагдаха, ара- дай ажахын бүхы һалбаринуудые электрын элшэ хүсөөр хангаха хэ- рэг гол түлэб дүүргэгдэхэ юм.

Эдеэ хоолой зүйлөөр хүн зониие бүрин хангаха, промышленностиин улам ургажа байгаа эрилтые түү- хэй эдээр хангаха арга олгохоор үй- лэдбэреэ хүгжөөхэ зорилго хүдөө ажахын урда табигданхай. Энээнтэй зохилдуулан, хүдөө ажахын үгэдэг бүхы продукциие 1,7 дахин нэмээ- хэ, тиихэдээ жэл соо абтадаг ороо- һо таряанай хэмжээе 10—11 мил- лиард пүүд болгохоор хараалагда- на. Хүдөө ажахыгаа оньһожоруул- ха, электрын элшэ хүсөөр ханга- хын тула угаа ехэ хүдэлмэри ябуу- лагдаха байна. Ороной бүхы колхо- зууд гол түлэб долоон жэлэй һүүл тээшэ, харин совхозууд, РТС-үүд һураггүй урид электричествээр бү- рин хангагдаха болоно. Долоон жэл соо хүн зониие эд бүдөөр, хуб- саһа хунараар, гутал болон ондоо- шье эд бараагаар хүсэд дүүрэн хангахын тулада арадай хэрэглэм- жын эд товар бүри ехээр бүтээн гаргаха зорилго хүнгэн промыш- ленностиин урда табигдана.

Промышленность болон хүдөө ажахын эршэмтэй түргэнөөр хүг- жэхэтэй хамта, Совет ороной шэн- жэлхы, техническэ эрдэм ухаанай урда ехэ зорилгонууд табигдана. Совет эрдэм, техникын бүхы һал- баринуудые саашадань хүсэн түгэл- дэрөөр хүгжөөхэ гэжэ хараалагда- на. Физикын эрдэм ухаан байгаа- лиие шэнжэлэлгэ улам хүгжөөхэ хэ- рэгтэ гол һуури эзэлнэ. Тэрэшэлэн математикын, химиин, биологиин эрдэм ухаае хүгжөөлгэ угаа ехэ уд- хашанартай болоод байна. Шэн- жэлхы ухаанай хүдэлмэрилэгшэ- дые саашадаа бүри олон болгохо, арадай ажахын бүхы һалбаринууд- та хүдэлдэг хүнүүдэй шадабари мэргэжэлые улам дээшэлүүлхээр түсэблэгдэнэ. Теори бодото ажал хоёрые адли тэгшээр мэдэхэ эрилтэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ хэ- рэгтэхи гол эрилтэ болоно. Дээдэ, дунда һургуулинуудые шэнэдхэн хубилгажа байһан ябадал энээндэ шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Промышленность болон хүдөө ажахыда техникэ дэлгэрүүлхэ, үй- лэдбэрээ тусхай мэргэжэлтэй, хам- жаалан хүдэлмэрилдэг болгохо гээшэ ажалай бүтээсые улам дээ- шэлүүлгын шухала нүхэсэл боло- но. Промышленностьдахи ажалай бүтээсын ургалтые хүдэлдэг хүн бүхэндэ абажа бодобол, 45—50 процентээр нэмэхэ болоно. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ябадал, эсэ- сэй эсэстэ ниитын шэнэ байгуулал- тын илан мандалгада имагта шу- хала зүйл болохо гэжэ В. И. Ленин заадаг байгаа. Энэ долоон жэл соо ажалай бүтээсые улам дээшэлүүл- хэдэмнай социалистическэ экономи- кын хүсэтэ дэбжэлтэ хангагдаха байха. 1965 ондо промышленна продукциин ургалтын дүрбэнэй гурбан хубинь ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр туйлаг- даха байна.

Ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэһэнэй үндэһөөр ажалшадай энхэ тэниглэн байда- лые улам һайжаруулха бүри ехэ алхам хэгдэхэ болоно.

СССР-тэ коммунистическэ об- щество байгуулха агууехэ арга бо- ломжо манай арад зониие ажалай шэнэ баатаршалгануудта зориг- жуулна. Заводууд болон фабрика- нуудай, колхозууд, совхозуудай хү- дэлмэришэд түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ уялгануудые аба- на. Коммунистическэ ажалай бри- гадын нэрэзэргэтэй болохын түлөө патриотическа хүдэлөөн үргэн дэли- сэтэйгээр дэлгэржэ байнхай. Совет хүнүүдэй ажалай эршэ зориг хадаа долоон жэлэй түсэбэй дүүргэдхэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ байһанай, ажал үйлэдбэриин, эрдэм техникын талаар коммунизмын үндэһэ һуу- риин СССР-тэмнай түүхэтэ бого- нихон болзор соо байгуулагдажа шадагдаха байһанай бодото гэршэ жэшээ болоно.

II.

Манай орондо илан мандажа, батажан дэлгэрһэн социалистиче- скэ байгуулалта мүлжэгшэ анги- нуудһаа, хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалһаа үни сүлөөрэн хахасан- хай. Советскэ общество дотор хү- дэлмэришэн анги, таряашадай ан- ги, советскэ интеллигенцил бии юм. Социальна эдэ бүлэгүүд булта- даа коммунизмын илалта туйлахын түлөө тэмсэхэ гэһэн нэгэл эрмэл- зэлгэтэй, нэгэл уг зорилготой.

Социализм гээшэмнай ажалша- дай хүдэлмэригүйдэлгые, үгырэн зобохо ябадалые үгы хэһэн, тэдэ- нэй байдалые баян, болбосорон- гы болгоһон байгуулалта юм. Со- циализмын үедэ ажалшадай хүсэ шадал, хаба шадабари ехээр нэмэ- дэг, арадуудай хани барисаан хүг- жэдэг, обществын морально-поли- тическэ нэгэдэл бэхижэдэг байна.

СССР-эймнай коммунистическэ общество үргэн далайсатайгаар байгуулха шатадаа ороһониинь со- циализмын туйлалтануудай саашан- хи хүгжэлтэтэй холбоотой. Общест- вын баялигай арьбадхагдан хүгжэ- һэнэй зэргээр олониитын ажабай- дал бүхы талаараа хубилха, социа- лизм хүгжэһөөр коммунизм болохо юм. Коммунизм тээшэ дабшаха үедэмнай ухаан бодолой ба бар хү- сэнэй ажалай хоорондохи гол ил- гаанууд үгы болохо. Хүдэлмэриин үдэрые хороохо, ажал хэхэдэ бүри зохид болгохо, бүхы ажалшадай

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Үбэлэйнгөө сезон дүүргэбэ

Үбэлэй спортивна сезон дүүрэбэ. Энэ үе соо Улан-Удэ городой Октябрьска районой комсомольско болон ДОСААФ-эй организацинууд спортивна хүдэлмэри һайнаар ябуулаа. Спортивна хүдэлмэридэ хамта дээрээ 2890 хүн хабаадалсаба.

ВЛКСМ-эй, ДОСААФ-эй райкомуудай түрүү һууриин түлөө мэргэн буудалгаар мүрысөөн һаяхан үнгэргэгдөө. Тэрээндэ 312 буудагшадтай 62 команда хабаадалсаһан байна.

Мяха-консервын комбинадай командын тренер нүхэр Ли-и-лу гэгшэ спортсменүүдээ мэргэн буудалгада һайнаар һургажа шадаа. Тиимэһээ энэ командынхид абажа боломоор 500-һаа 443 очко абажа, мүрысөөндэ түрүүлһэн байна. Хоёрдохи һуурида республиканска больницын командынхид гараа.

Эхэнэр буудагшадай дундаһаа санэпедстанциинхид түрүүлээ. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан һургуулинуудай командanууд мэргэн буудалгаар шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байһанаа харуулаа. Туд бүриин түрүү һууриин түлөө мүрысөөндэ абажа боломоор 100-һаа 95 очко абаһан Николай Бryндин (сэбэрлэлгын конторо) түрүүлээ. Тэрээнһээ нэгэхэн очкогоор гээгдэһэн Ли-и-лу (мяханай комбинат) хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

ВЛКСМ-эй, ДОСААФ-эй Октябрьска райкомууд модоной заводой клуб соо үбэлэй спортивна сезоной дүүргэлтэдэ зорюулагдаһан вечер үнгэргэжэ, мүрысөөндэ шалгарһан команда болон түрүүшүүлдэ грамота, шангуудые барюулһан байна.

Г. Кикимов.

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

☆ «Ургын һалбаран байхада» гэһэн залуу уран зохёолшо Николай Дамдиновай бэшэһэн киносценариһаа буулгагдаһан фильмые Хэжэнгын аймагай «Дружба» колхозой хоёрдохи бригадын гэшүүд хараба.

С. Цыбиков.

☆ Тарьянай газар дээрэ шэбхэ гаргаха воскресннгтэ Аллын долоон жэлэй һургуулиин 5—6—7 классуудай һурагшад хабаадалсажа, Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо туһалба.

Д. Дарханов.

☆ Амтатайгаар эдеэ шанадаг хадань Баргажанай хүүгэдэй байшангай хүмүүжэгшэд Евдокия Даниловна Гаськовагай гар хаража һурашоо. Тиимэл хадань тэндэхи хүүгэд Гаськовае хүндэлдэг байна.

К. Демин.

☆ Шэнэ барилганууд Закаменай аймагай «Дружба» колхоздо олоор бодхоогдоно. Малай шэнэ байрануудһаа гадна, хэдэн культбаза, малшадай байха гэрнүүд баригдаа. Шара-Азарга тосхондо сельмагай байшан баригдахань.

Шоён Аюшеев.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор республика доторнай мүнөөдэр, үглөөдэр сэлмэн, бүрхэн байха. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто температура 5—7 градус дулаан байха.

Сэлэнгын аймагта

БАГШАНАРАЙ ҮДЭР

Һурагшадай хабарай амаралтын үедэ аймагай центртэ «Багшанарай үдэр» үнгэргэгдэдэг һайн һайхан заншал бии болоһоор үнинэй. Мүнөө жэл нимэ заншалта үдэр мартын һүүлэй нэгэ үдэр ехэ һонирхолтойгоор боложо үнгэрөө. Аймагай һургуулинуудай 200 гаран багшанар Ново-Селенгинскдэ сугларжа, «КПСС-эй XXI съездын дүнгүүд, идеологическа хүдэлмэриин зорилгонууд» гэһэн партиин айкомой секретарь нүхэр Тихоненкын элидхэл шагнаба.

Удаань багшанарай коллективүүдэй уран һайханай бүлгэмэй харалга болоо. Ново-Селенгын, Шахтын дунда һургуулинуудай багшанарай коллективүүд һонирхолтой наада харуулаа. Тэдэнэр нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые эзэлһэн байна. Зүжэг нааданда эдэбхитэйгээр хабаадаһан 18 багшанар үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Мүн энэ үдэр шатараар, буудалгаар түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болоһон байха юм.

САБШАЛАНГАА СЭБЭРЛЭНЭ, УҺАЛНА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид адуу малдаа хүсэд хүрэхэ убһэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилгоор сабшалангайнгаа ургасые эрид дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээ. Энэ жэлдэ Үдэнгэ голһоо 4 мянган метр ута канава татажа, хэдэн зуугаад гектар сабшалан уһалха, мүн 500 га газарта минеральна утэгжүүлгэ болон шэбхэ гаргаха түсэб баталан абаа. Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой түрүү луговодуud нүхэд Цыдыпов, Санжиев, Лопилов болон бусад хамта дээрээ арба гаран луговодууд сабшалан таряалангаа уһалжа, шорой шулуунһаань сэбэрлэжэ байна.

ҮНДЭГЭ ОЛООР АБАНА

Загастайн Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд мүнөө жэл мяха, тоһо, үндэгэ гүрэндөө ехээр тушааха уялгатай. Абаһан уялгаяа бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, колхозой шубуушад нүхэд Ванданов, Бальжинов, Ахметханов гэгшэд январь һараһаа эхилжэ тахяагай үндэгэ олоор абажа байна. Тахяашан нүхэр Ванданов 817 тахяаһаа январь соо—2037 үндэгэ, февральда—2047, март һарада—9698 үндэгэ абаа. Тиихэдэ нүхэр Бальжинов гурбан һарын туршада хамта дээрээ 8395 үндэгэ абажа тушаагаа.

И. Очорон.

Тельманай нэрэмжэтэ колхозой клуб культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин ёһотойл гуламта болоо. Һүүлэй үедэ клубайнь дэргэдэ 50 гаран комсомолшууд, залуушуулһаа бүридэһэн уран һайханай бүлгэм эмхидхэгдээ. Тэндэхи драматическа, дуунай болон бусад кружог саг үргэлжэ колхознигуудта концерт, наада табина. **Зураг дээрэ:** уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад ээлжээтэ занятиһаа гараад ябана. **Фотонь авторай.**

Конференци болобо

Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй республиканска конференци һаяхан Улан-Удэдэ болобо. Улаан Хэрээһэнэй республиканска комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Вампиловагай «КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй зорилгонууд» гэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ.

Элидхэлшэ Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй урда табигдажа байһан зорилго тухай хэлэхэ зуураа, бүлгэмэй 70 мянган гэшүүдэй хэжэ байһан ажал хэрэг тушаа дурдаба. Ажалшадай элүүрые хамгаалха, город болон хүдөө тосхонуудта ургамалнуудые тариха талаар тус бүлгэм ехэ хүдэлмэри ябуулна. Мүнөө манай республика дотор гурбан жэлэй соёлой добтолгын ябажа байхада, Улаан Хэрээһэнэй республиканска комитет ехэ хүдэлмэри хэхэ уялгатай. Санитарна эдэбхитэдые олошоруулжа, соёл культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһалха юм.

Л. Никитина.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Түбэдэй автономно район бии болгохо бэлэдхэл хэхэ комитедэй заседани

ПЕКИН, апрелиин 9. (ТАСС). Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй заседани—Түбэдэй нютагай правительствын үүргые тус комитедэй дүүргэжэ эхилһэнһээ хойшонхи түрүүшын заседани үсэгэлдэр Һасада болоо гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна. Комитедэй түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ банчен-эрдэни заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа. Бэлэдхэл хэхэ комитедэй Һасада байһан бүхы гэшүүд, комитедэй элдэб управленинүүдэй, комиссинууд болон таһагуудай начальнигууд заседани дээрэ байлсаа.

Комитедэй түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ банчен-эрдэни, түрүүлэгшын орлогшо Чжан Го-хуа, түрүүлэгшын орлогшо генеральна секретарь Нгабу-Нгаван Джигми гэгшэд элидхэлнүүдые хээ. Түрүүлэгшын орлогшо Пабала Чжоленамджи үбшэлһэн дээрэһээ мүнөө үедэ больницада байнхай. Тиимэһээ тэрэнэй хэлэхэ үгын текст заседани дээрэ уншагдаһан байна.

Эхэ орондоо, түбэд арадта урбаһан, Түбэдэй урдын нютагай правительствын хэһэн гэмтэ ябуулгые заседани дээрэ үгэ хэлэгшэд бултадаа нэгэн дуугаар буруушааха зуураа, Гүрэнэй Соведэй захиралтые дэмжэжэ, түбэд арадай шэнэ байдалтай боложо байһые һайшаажа байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Бүлэг бүлэг боложо хубаараад, асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ болоо. Тиигээд «Гүрэнэй Соведэй мартын 28-най захиралтые Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй бэелүүлжэ орохо тухай шиидхэбэри», «Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй элдэб органуудые улам һайжаруулха, бэхижүүлхэ тухай шиидхэбэри», «Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй саг үргэлжын комитедэй гэшүүдые нэмэжэ һунгаха тухай шиидхэбэри», «Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай депутат Чизян Лосоньиси гэгшын эрхэ түлөөлэлгыень хаһаха, Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай депутадаар Пабала Чжоленамджи гэгшые дэбжүүлхэ тухай шиидхэбэри», «Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй гэшүүнһээ Тубтанцэжэнь (Довакансу) гэгшые гаргаха, Динджа Дорджегеглценг болон Цэрин Вонди гэгшэдые энэ комитедэй гэшүүдээр һунгаха тухай шиидхэбэри» заседанида хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Банчен-эрдэни Һасаһаа Пекин орохоёо мордобо

ПЕКИН, апрелиин 9. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй хоёрдохи зарлалай суглаанай нэгэдэхи сессидэ хабаадахын тула Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай депутат, Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ банчен-эрдэни Һасаһаа Пекин орохоёо мүнөөдэр мордоо.

Түбэдэй автономно район байгуулха талаар бэлэдхэл хэхэ комитедэй заседани ехэ урагшатайгаар үнгэржэ, түбэд арадай аша туһада тааруу шиидхэбэринүүдые баталан абаа гэжэ мордохынгоо урда тээ тобшо мэдүүлгэ хэхэдээ, банчен-эрдэни хэлэһэн байна. Пекинһээ бусажа ерээд байхадаа, таанадтай хамта бүри оролдосотойгоор ажаллахаб гэжэ банчен-эрдэни хэлээ.

Социалистическэ бусад оронуудтай Чехословакиин холбоо барисаан

ПРАГА, апрелиин 9. (ТАСС). Брногой «Ровност» газетэ мүнөөдэр иигэжэ мэдээсэбэ. Фушунь (Хитадай Арадай Республика) городтохи химическэ предприятинуудай нэгэндэ хэрэгтэй болохо машинануудай проект зохёохо хүдэлмэриие Краловопольско машина бүтээлгын заводой конструкторнууд дүүргэбэ. Советскэ Союзда эльгээгдэхэ машинануудай проект зохёохо хүдэлмэриие энэ заводойхид мүн лэ дүүргэһэн байна.

Словакиин Бановцдахи автозавод «ТАТРА-141» маркын томо ашаанай 50 шахуу машинануудые Венгридэ болон Хитадай Арадай Республикада эльгээгээ гээд Словакиин «Правда» газетэ Братиславаһаа мэдээсэнэ.

СССР-тэ эльгээхын тулада Комарнодахи (Словаки) судна бүтээлгын заводто бүтээгдэһэн «Ольхонь» гэжэ буксир Советскэ Союзда эльгээгдээ. Энэнь 100-дахи судна юм. Мүнөө жэлдэ Чехословаки Венгридэ элдэб олон янзын станок, Вьетнамай Демократическа Республикада модоор юумэ бүтээдэг хоёр заводой бүхы шухала түхеэрэлгэнүүдые эльгээхэ байна гэжэ «Руде право» газетэ мэдээсэнэ.

Социалистическэ оронуудай экономическа холбоо барисаан жэл ерэхэ тудам һайжарна. Станогууд, локомотивууд, автомашинанууд, промышленностиин бүтээһэн бусад олон зүйлнүүд жэл бүри Чехословакиһаа социалистическэ лагериин бусад оронуудта эльгээгдэжэ байдаг. Тиихэдэ Чехословаки машинануудые, промышленностиин элдэб һалбаринуудай бүтээһэн зүйлнүүдые, түүхэй эд эдэ гүрэнүүдһээ асардаг юм.

Социалистическэ оронуудай харилсаа холбоон шэнэ шатада, ажаүйлэдбэрэе тусхай мэргэжэлдэ оруулха, хамжажа үйлэдбэрилдэг болохо шатадаа мүнөө орожо байна.

Аденауэрэй гад[...] политическэ хараа [...] буруу һүрэбэ

БЕРЛИН, апрелиин 9. [...] ФРГ-гэй президентын [...] Аденауэрэй кандидатурые [...] лэгдэһэн тушаа Берлинэй [...] тическа газетэнүүд түрүү [...] болон редакционно стат[...] мүнөөдэр толилоо. По[...] ажал-ябуулга эдэбхитэйгээ[...] Аденауэрэй болихоёо ба[...] тэрэнэй гадаадын политик[...] раа шэглэлэй буруу һүрэ[...] шэлнэ гэжэ газетэнүүд [...] Советскэ Союзай толго[...] циалистическэ лагериин б[...] нэгэдэлтэй байдаг, амгала[...] политика ябуулдаг дээрэһ[...] науэрэй политика хүсэд ур[...] дэбэ. Советскэ Союзай, [...] хани барисаатай хүнүүдэ[...] ойлголсохо, амгалан ёһо[...] даа наймаа эрхилхэ гол ё[...] талдаг байһаниинь Аденауэ[...] сэ баримталдаг» эзэрхэг [...] политикаһаа булюу түгэл[...] тэй байба. Аденауэрэй т[...] бууха гэһэн шиидхэбэри [...] рондын хүсэнүүдэй тэнсүү[...] найрамдалай лагериин аш[...] тааруугаар хубилжа байһ[...] руулна гэжэ «Нейес Дейч[...] зетэ бэшэнэ.

Аденауэрэй тушаалһаа [...] политическэ ажал-ябуулга[...] шаалһаа бууһан юрын уша[...] һаа гадна, НАТО-гэй тух[...] эхи табигдаһан политикын [...] руугалга мүн болоно гэжэ [...] линэр цейтунг» газетэ онсо[...] дэглэнэ.

Канцлериин тушаалһаа [...] рэй буухаяа байһан ушар[...] Германиин асуудалаар [...] болон ГДР-эй эб найрамд[...] ратай амгалан ёһоной д[...] нуудта «үгы» гэһэн харк[...] һуудаг дээрэһээ Аденауэр[...] шагүйдэһэн ябадал болон[...] профсоюзна «Трибюне» га[...] лоно.

Гэбэшье Аденауэрэй [...] ошоходо, тэрэнэй политик[...] хагдаха юм гэжэ тоолохо[...] һаа, эндүүтэй байха болон[...] һээ Аденауэрэй политикада[...] атомна зэбсэгтэй бололго[...] гүү, «хүсэ баримталха» [...] да, миллитаризмда эсэргү[...] мүнөөшье, саашадаашье [...] хала байха гэжэ газетэ б[...]

Алжиртахи дайн ба[...]

КАИР, апрелиин 9. (ТА[...] жирай Республикын саг[...] правительствын информаци[...] нистерство Алжирай Наци[...] сүлөөрэлгын армиин марты[...] апрелиин 1 болон 3-да хэ[...] даанууд тухай коммюнике [...] Эдэ байлдаануудай үедэ [...] Национально-сүлөөрэлгын [...] сэрэгүүд, партизанууд [...] Франциин 16 постые усад[...] бронемашина, сэрэгэй бус[...] сэлнүүдые буляажа абаа. Ф[...] сэрэгүүдһээ 65 хүн алуулһа[...] пленэдэ ороһон, 13 хүн ша[...] байна.

Үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха үе тухай

(Түгэсхэл)

болбосоролые улам дээшэлүүлхэ, ухаан бодолой ажалые бар хүсэнэй ажалтай тааруугаар хэрэглэхэ гэхэ мэтэ хэмжээ-ябуулганууд хүнэй бүхы талааараа хүгжэхэ, ажалые общиествын бүхы гэшүүдэй зайлашагүй шухала зүйл болгохо байна.

Коммунизм байгуулгын үедэ колхозно-кооперативна зөөри ниитэ арадай зөөритэй улам адли болохо байха. Гэхэ зуура кооперативно-колхозно зөөри хүдөө ажахыдахи үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөлгэдэ туһалха, үшөөл удаахан саг соо туһалжа болохо бэзэ. Кооперативно-колхозно зөөри хороогдохо бэшэ, харин саашадаа улам хүгжөөгдэхэ зэргээр ниитэ арадай зөөритэй ниилүүлэгдэхэ болоно. Хубаагдадаггүй фонднуудые бүри ехэ болгохо, колхозууд хоорондохи үйлэдбэриин холбоо барисаае үргэдхэхэ хэрэг коммунизмда хүргэхэ замаар колхозуудые хүгжөөхэ тодорхой алхам болохо байна. Кооперативно-колхозно зөөриин арад ниитын зөөритэй ниилэхэ үедэнь хото хүдөө хоёрой хоорондохи, хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой хоорондохи гол илгаан үгы болохо.

Арад ниитын баялигай кооперативно-колхозно зөөриһөө үлүү ехэ үүргэ дүүргэһэнэй үндэһөөр коммунистическэ общество байгуулагдана. Энээнтэй зохилдуулан, арад ниитын зөөритэй холбоотой, хамагһаа һайн эмхидэлтэй, политическэ болбосорол ехэтэй хүдэлмэришэн анги бусад бүхы социальна бүлэгүүдые хүтэлбэрилхэ ёһотой болоно.

Ажалай талаар урмашуулан, хүнүүдые бүри оролдосотой болгобол, коммунизм байгуулха хэрэгтээ амжалта туйлахадамнай айхабтар шухала байха. Социализмын үедэхи общиествын гэшүүдэй хоорондо тэгшэдхэлгын гуримаар эдлэл хэрэгсэлнүүдые хубаарилбал, тон тааруугүй, буруу болохо байһаниинь Н. С. Хрущевой элидхэл дотор харуулагдаа. Эдлэл хэрэгсэлнүүдые общиествын гэшүүдэй хоорондо хубаарилха хэрэг үйлэдбэрилгын хүсэнэй хүгжэлтэһөө дулдыдана. Хэһэн ажалай тоо, шанарайнь зэргээр эдлэл хэрэгсэлнүүдые хубаадаг социализмын гол ёһонһоо—хэрэглэлэйнь зэргээр хубааха коммунизмын гол ёһондо орохо хэрэг бүхы юумын элбэг дэлбэг болоод лэ байхада бэелүүлэгдэхэ. Ажалай бүтээсын талаар тиимэ хэм хэмжээнэй туйлагдаагүйдэ, общиествомнай эдлэл хэрэгсэлнүүдые хүн бүхэнэй хэһэн ажалайнь зэргээр хубааха баатай болоно. Общество доторхи үйлэдбэрилгын хүсэнэй хүгжэхэ, ажалшадай коммунистическэ мэдэрэлэй улам дээшэлхэ, ажал хүдэлмэри общиествын бүхы гэшүүдэй түрүүшын ээлжээнэй шухала зүйл болохотой хамта, эдлэл хэрэгсэл ба эрдэм соёлой элбэг ехээр дэлгэрхэтэй хамта, «хүн бүхэнһөө—шадабариинь зэргээр, хүн бүхэндэ—хэрэглэһэнэйнь зэргээр» гэдэг коммунистическэ гол ёһон бэелүүлэгдэхэ байха.

Социалистическэ гүрэниие хүгжөөхэ асуудалнууд нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо, съездын шиидхэбэринүүд дотор шэнжэлхы ёһоор тодорхойлогдон тайлбарилагдаа. Гүрэниие һулаоруулха шухала, коммунизм байгуулха үедэ гүрэн үгы болохо ёһотой гэхэ мэтээр шашалдадаг ревизионистнуудай үзэл бодолой тон буруу байһаниинь тодоруулагдан харуулагдаа. Демократиие бүхы талаарнь хүгжөөхэ, ажахын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ, ниитын хэрэг ударидаха ябадалда бүхы эрхэтэдые үргэнөөр хабаадуулха гээшэ социалистическэ гүрэнэй саашанхи хүгжэлтын гол шэглэл болоно. Коммунизм тээшэ дабшаха замдаа Совет гүрэниие бүри хүсэтэй болгохо хэрэг социалистическэ демократиие үргэн ехээр дэлгэрүүлхэ ябадалһаа эшэ үндэһэтэй. Гүрэнэй зургаануудай дүүргэдэг хэдэ хэдэн үүргэ, жэшээлэн хэлэбэл, хүн зоной культурна эрилтые хангаха, элүүрые сахиха, бэе махабадай болбосорол болон спорт эмхидхэхэ асуудалнууд бүри мүнөөнһөө олониитын организацинуудай мэдэлдэ орожо байнхай. Империалистнуудай эзэрхэг түримхэй аашаһаа социалистическэ Эсэгэ ороноо хамгаалгада Совет гүрэн имагта ехэ үүргэтэй. Эзэрхэг түримхэй империалистическэ хүсэнэй бии байгаал сагта оронойнгоо аюулгүй байдал сахихын, эб найрамдалай хэрэг хамгаалхын тулада Совет гүрэнэй ажал-ябуулга сүм үлөөгдэхэ, саашадаа бүри ехээр бэхижүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Социалистическэ общиествын хүн культура болбосоролоор ехэ, бултанайнгаа ашаг туһын тулада анхарал оролдолго гаргадаг, социалистическэ патриотизм, интернационализмын үзэл бодолтой байдаг. Гэхэ зуура социализмын үедэхи зарим хүнүүдэй ухаан бодолдонь хуушанай, мүлжэлгэтэ общиествын хог үлэгдэл: хара амяа харадаг, жэжэ буржуазна һанал бодол, үндэһэ яһанай илгаа баримталдаг, һалихай забхайгаар ябадаг ушар үшөөл бии байһаар.

Коммунизм хадаа общиествын бүхы гэшүүдэй ушар ёһоо һайн мэдэхые эринэ, хүнүүдэй ухаан бодолдохи капитализмын хог үлэгдэлнүүдые эсэслэн үгы хэхээр хараална. Коммунистическэ общество байгуулхын тула общиествынгоо үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөхэтэй хамта, общиествын бүхы гэшүүдэй соёл, сурталай талаараа саашадаа ургаха ябадал хангахые эринэ. Тиимэһээ коммунизм байгуулха үедөө ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэг, соёл сурталай хүдэлмэри онсо шухала удхашанартай болоно. Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор иигэжэ хэлэгдэнхэй: **«Манай парти болон гүрэнэй соёл сурталай бүхы хүдэлмэри совет хүнүүдэй шэнэ шанарые хүгжөөхэ, хамтын хүсэндэ этигэдэг, ажалда дуратай, социалистическэ интернационализмын ба патриотизмын үзэл бодолтой, шэнэ общиествын журамта заншалай үндэр дээдэ ёһо гурим сахидаг, марксизм-ленинизмын һургаалда үнэн байхаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ уялгатай».**

III.

КПСС-эй XXI съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэ уласхоорондын угаа ехэ удхашанартай.

Советскэ Союзай хүсэ шадалай улам урган батажаһанай, дэлхэйн социалистическэ ёһо гуримай бии болоһон, бэхижэһэнэй, империализмын хүсэ шадалай улам һуларһанай үндэһөөр манай орон дотор социализм хүсэд дүүрэн, эсэслэн илаа. Советскэ общиествын хүгжэлтые гэдэргэ татажа шадахаар хүсэн мүнөө дэлхэй дээрэ байхагүй.

Совет арад энэ ехэ туйлалтые түшэг болгон, өөрынгөө интернациональна уялгые дүүргэжэ, эхилээшэ долоон жэл соо дэлхэйн социалистическэ оронуудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ, дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөндэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ шэнэ ехэ хубитаяа оруулха байха.

Долоон жэлэй түсэб капитализмтай социализмын мүрысэһэн экономическа мүрысөөнэй шэнэ шатые нээгээ. 1965 он болотор Советскэ Союзнай хүн бүхэндөө Европын эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудай мүнөө үйлэдбэрилдэгһөө һураггүй ехэ промышленна хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха. Манай орон хэдэ хэдэн юумээрээ США-гэй үйлэдбэриин мүнөөнэй хэм хэмжээе 1965 он болотор хүсэжэ, үлүү гараха байха. Промышленна продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е хүсэхэ, ахижа урдань оронхын тулада 1965 онһоо хойшо табан жэл тухай саг хэрэгтэй болохо байна.

Долоон жэлэй түсэбэй дүүргэгдэхэдэ, Советскэ Союзһаа гадна, мүн бүхы социалистическэ лагериин улам бэхижэхэнь лабтай. Манай ороной, мүн бүхы социалистическэ оронуудай ажалшад 1965 он болотор капиталистическэ оронуудайхиһаа һураггүй ехэ удельнэ хэмжээтэй продукци хамтынгаа хүсөөр үйлэдбэрилхэ, дэлхэйн промышленна продукциин хахадһаа ехые бүтээн гаргадаг болохо.

Социалистическэ оронуудай хоорондоо харилсан туһал[...] ябадал дэлхэйн социализм[...] гуримдахи эрхим заншал б[...] Тиигээд зарим оронуудай [...] экономическа хүгжэлтын [...] урдань ехээр гээгдэһэн ябад[...] суулагдажа, бүхы дэлхэйн [...] листическэ оронуудай э[...] болон соёл культурын тэгш[...] хүгжэлтэ туйлагдаха, арад[...] хын хэлбэришэгүйгөөр дэб[...] рэг хангагдаха байха. Бүхы [...] листическэ оронууд инте[...] нальна ёһоной харилсан [...] салгын үндэһөөр хани б[...] нэгэдэмэл бүлэ бөложо, ком[...] да нэгэн доро шахуу орох[...]

* * *

Коммунистическэ парти, [...] агууехэ парти хадаа мана[...] дотор коммунистическэ о[...] байгуулха хэрэг үүсхэн зо[...] лагша, эмхидхэгшэ мүн. Г[...] рын, олониитын, ажахын, со[...] босоролой бүхы хэрэгүүдт[...] партиин дүүргэдэг хүтэл[...] үүргэнь һүүлэй жэлнүүдтэ [...] ехээр дээшэлээ. Олониитэ[...] тиин холбоо барисаан ула[...] бэхижээд, КПСС-эй уласхо[...] нэрэ хүндэнь бүри ехэ боло[...] ти болон оронинемнай Лен[...] шын зааһан замһаа хаду[...] һэдэлгэ гаргагшадые, парти[...] ша бүлэгые манай парти за[...] бута сохижо, холодхон за[...] Мүнөө манай парти хэзээ [...] хиһээ бата нягтаар эмхи[...] санхай. Партимнай гол түл[...] хүдэлмэришэд болон колхо[...] дые абажа, тоогойнгоошье [...] ургаһан байна. Эдэ бүгэды[...] манай парти коммунизмы[...] нилалта тээшэ совет арадые [...] татайгаар хүтэлжэ ябана.

Н. ВАСИ[...]

Редактор Ц. Ц. ЦИБ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни—34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35[...], культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01012. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. №